

CEZAEVİNDE ÇOCUK OLMAK

Prof. Dr. Aytuğ ATICI
CHP Mersin Milletvekili

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

©2015

*Daha özgür ve onurlu bir yaşam için
mücadele edenlere...*

TEŞEKKÜR

Uz. Dr. Hidayet YAZAR'a, Dr. Taner ÖZEK'e,
Prof. Dr. Tomris TÜRMEN'e, Uluslararası Çocuk Merkezi'ne
(ICC), Grafiker Öznur ERDAĞI'na, www.gorulmustur.org sitesi
çalışanlarına katkılarından dolayı teşekkür ederim.

iÇİNDEKİLER

Önsöz.....	4
Giriş.....	6
Genel Bilgiler.....	11
Suça Sürüklenen Çocuklar.....	12
Türkiye’de Çocuk Eğitimevlerinin Durumu.....	14
Türkiye’de Çocuk Cezaevlerinin Durumu.....	16
Türkiye’de Erişkin Cezaevlerindeki Çocuk Koşullarının Durumu.....	18
Tutuklu ve Hükümlü Annelerin Yanında Kalmak Zorunda Olan Çocuklar.....	20
Tutuklu ve Hükümlü Annelerin Dışarıda Kalan Bakıma Muhtaç Çocukları.....	22
Çeşitli Ülkelerdeki Çocuk Cezaevleri ve Eğitimevlerinden Örnekler.....	22
Ziyaret Edilen Cezaevleri için Hazırlanan Raporlar.....	25
Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti.....	26
Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti.....	30
Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti.....	35
Ankara Çocuk Eğitimevi Ziyareti.....	39
Mersin E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti.....	43
Adana Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti.....	46
Adana Kürkcüler E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti.....	49
İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (Şakran Cezaevi) Ziyareti.....	53
Cezaevlerindeki Çocukların Durumları ile İlgili TBMM Çalışmaları.....	61
Kanun Teklifleri.....	62
Araştırma Önergeleri.....	71
Soru Önergeleri.....	73
TBMM Genel Kurul Konuşmaları.....	74
TBMM’de Basın Açıklamaları.....	78
Sonuç ve Öneriler.....	83

ÖNSÖZ

Ülkemizi ve geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımızın ve gençlerimizin suça sürüklenme oranındaki artış kaygı vericidir.

Çocukların suça sürüklenmesini önlemek için bütün tedbirleri almak, buna rağmen suça sürüklenen çocukları rehabilite ederek yeniden topluma kazandırmak ülkeyi yönetenlerin temel görevidir. Bu görevleri yapmaktan aciz yöneticilerin ülkemizin geleceğini şekillendiremeyecekleri açıktır.

Çocukların suça sürüklenmesinde en önemli etkenin yoksulluk ve eğitimsizlik olduğu birçok araştırmada gösterilmiştir. Bütün vatandaşlarımızı refah içinde yaşatabilecek kadar zengin olan ülkemizde tüm gelirlerin yarıdan fazlasının, nüfusumuzun sadece %1'ine gitmesi ekonomik ve sosyal dengeleri alt-üst etmiştir.

Yoksulluk içinde kıvranan çocuklar başta uyuşturucu kullanımı ve ticareti olmak üzere pek çok suçun içine çekilmekte, AKP Hükümeti ise bu duruma sadece seyirci kalmaktadır.

Çocukların suça sürüklenmesini önleyemeyen Hükümet, bu çocukları cezaevlerine tıkmakta ve devlete emanet edilen bu çocukları içeride de koruyamamaktadır. Türkiye sık sık cezaevindeki çocuklara tecavüz ve işkence haberleri ile sarsılmaktadır.

Çocuk ve cezaevi kelimeleri yan yana gelmemelidir. Birbirini iten bu iki kavramda ısrar etmek yerine "çocuk eğitimevleri"

kurgulanmalı ve suça sürüklenen çocuklarımız burada topluma yeniden kazandırılmalıdır.

Çocuk cezaevlerinde sosyal hizmet çalışanı, psikolog, öğretmen, sosyolog sayıları, infaz koruma memurlarının sayısı yanında yok denecek kadar azdır. Bu durum derhal tersine çevrilmelidir. Eğitimevinden salıverilen çocuklar kendi kaderlerine terkedilmemeli ve uzun süre izlenerek destek olunmalı, eğitim ve iş imkânları sağlanmalıdır.

Tutuklu/hükümlü annelerin yanlarında kalmak zorunda olan küçük çocukların durumu da içler acısıdır. Cezaevleri hiçbir çocuk için uygun değildir. Küçük çocuğu olan tutuklu/hükümlü annelerin denetimli serbestlik durumları gözden geçirilmeli ve “çocuğun yüksek yararı” çerçevesinde düzenlemeler yapılmalıdır.

Ayrıca suça sürüklenmiş veya annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukları ve cezaevlerini izlemek, sorunlara çözüm önerileri getirmek üzere bilim insanları, ilgili meslek ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinden oluşan bir “Sürekli İzleme Kurulu” kurulmalıdır.

Hepimizin ortak değeri olan çocuklarımızı suça sürükleyen ve geleceğimizi tehdit eden faktörler partiler üstü bir kavramla ele alınmalı ve kalıcı çözümler üretilmelidir.

Kemal KILIÇDAROĞLU
Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı

GİRİŞ

Çocuk, yasalarımıza göre, 17 yıl 365 günden küçük bireydir. Bu yaşın sınırı alınması, bireyin kendi kararını veremeyecek, kendini koruyamayacak ve yaşamını sürdüremeyecek olmasındandır. Çocukların bu biyolojik özelliklerinden hareketle korunmaya gereksinimleri olduğu açıktır.

Türkiye’de çocuklar yeterince korunup ihtiyaçları karşılanmadığı için çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Çocukların suça sürüklenmesi, çalıştırılması, cinsel istismarı, cinsel şiddet ve diğer şiddetlere maruz kalmaları, çocukların ülkemizde doğrudan karşı karşıya kaldıkları önemli sorunlardır.

Çocukların haklarına ve saygınlıklarına gölge düşürmeden korunmalarını ve gelişmelerini sağlamak görevimizdir. Çocukların yaşadığı hak ihlalleri ve sonucunda maruz kaldıkları uygulamalar, çocukta telafisi olmayan yaralar açmaktadır. Bu yaraların toplumsal yaşama da yansdığı bilinmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Emniyet Genel Müdürlüğü rakamlarına göre emniyet birimlerine getirilen suça sürüklenmiş çocuk sayısı hızla artmaktadır. Artan bu sayı ile daha çok çocuk dört duvar, güvenlik ve yasalarla tanışmaktadır. Çocuğun bu tanışıklığı ileriki yaşamında telafisi imkânsız yaralar açmaktadır.

Türkiye’de üç grup çocuk, büyüklerin sebep olduğu durumlardan dolayı, dört duvar arasında büyümek zorunda bırakılmaktadır.

1-Suçta sürüklenen çocuklar,

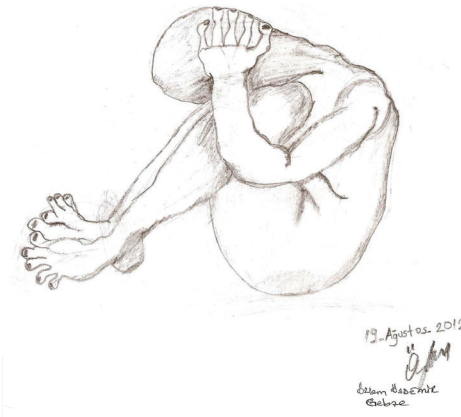
2-İktidara muhalif davranışlarda bulduklarından, eylemlerine zoraki suç yaratılan çocuklar,

3-Hapiste tutuklu veya hükümlü annesinin yanında kalmak zorunda olan çocuklar ve bebekler.

Bu proje ile dört duvar arasında büyümeye mahkum edilen çocukların, yaşadığı alanların değerlendirilmesi, günlük sorunların yerinde görülmesi, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve dikkatinin bu yöne çekilmesi, ayrıca saptanan sorunlara çözüm üretebilmek için “Çocuğun Yüksek Yararı” çerçevesinde yasa teklifleri hazırlanması amaçlanmıştır. Bu amaçlara yönelik olarak Türkiye’deki çeşitli ceza infaz kurumlarında tutuklu, hükümlü ve annelerinin yanında bulunan çocuklar ziyaret edilmiştir.

TÜİK rakamlarına göre suçta sürüklenen çocuk sayısı 2009-2013 yılları arasında %68,9 artmıştır. Bu rakamlar ülkede uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların giderek daha çok sayıda çocuğumuzu suçta sürüklediğini göstermektedir. Bugünkü iktidarın çıkardığı 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun da işe yaramadığı ortadadır.

Yasa ve uygulamaları ile çocuklarımızı koruyamadığı anlaşılan AKP Hükümeti’nin, çocukları suçta sürükleyen zemini beslediği ve binlerce çocuğu dört duvar arasında büyütme kararı olduğunu rakamlar açıkça göstermektedir. Bununla yetinmeyen AKP İktidarı, güzel bir şeymiş gibi 2017 yılına kadar 4 yeni çocuk cezaevi vaat etmektedir. Çocukların sorunlarını çözemeyeceğini bu vaatle kabul eden AKP, çocukların suçta sürüklenmeye devam edeceğini öngörmektedir. Başka bir deyişle, AKP, iyi bir gelecek yerine çocuklara ceza için cezaevi yatırımı yapmaktadır.

12.03.2015 itibarı ile Adalet Bakanlığı verilerine göre 12-17 yaş arası 2100 erkek ve 65 kız çocuğu, toplam 2165 tutuklu ve hükümlü çocuk cezaevlerindedir. 18-20 yaş arası gençlerin sayısı ise 8.017'dir.

Tutukluluğu, peşin cezaya dönüştüren İktidarın, aynı uygulamayı çocuklara da uygulamaktan çekinmeyip tutukluluğa çözüm üretmeyi düşünmediği görülmektedir.

Sürekli değişmekle beraber, yaklaşık 400 çocuk-bebek annelerinin yanında cezaevinde büyümektedir. Bu rakam 30 Ocak 2014 tarihinde 339'dur.

Cezaevlerinde kalan ve orada büyüyen çocukların çok önemli sorunları vardır. Aslında çocuğun dört duvar arasında büyümesi başlı başına bir sorundur. Bu sorunların başında beslenme gelmektedir. Devlet hem beslenme paralarını kendilerinden-ailelerinden tahsil etmekte hem de yeterli gıda vermemektedir.

Çocuğu yanında olmayan, çocuğuna cezaevi dışında bakılan ve emziren annelerin çocuklarının maruz kaldığı uygulamalar da önemli bir sorundur. Bu annelerin yaptıkları açık görüş sıklığı ve süresi diğer mahkûmlarla aynı olup ayda sadece bir kez ve yaklaşık bir saattir. Bu durum, çocuğunu göremeyen ve emziremeyen anneye ek ceza ve eziyete dönüşmektedir. Ayrıca bu durumda bebekler ve çocuklar da cezalandırılmaktadır.

Tutuklu çocuklar, hükümlü çocuklara göre daha ağır ve erişkinlerle aynı şartlarda ceza çekmektedirler. Çünkü Türkiye'nin her tarafında çocuk hükümlülerin eğitildiği, korunduğu ve topluma yeniden kazandırılmaya çalışıldığı çocuk infaz kurumları ve eğitimevleri yoktur.

Peşin ceza olan tutuklama yoluyla dört duvar arasına atılan çocukların sorunları dışarı çıkınca daha da artmış hale gelmektedir. Çocuğun sahip olduğu sosyal ve ekonomik sorunların yanına cezaevi travması da eklenmektedir. İktidar tahliye sonrası bu çocuklara uzman desteği yanında sosyal yardım vermediği için ceza katlanmaktadır.

Bu çalışma kapsamında görüşülen yüzlerce suça sürüklenmiş çocuk, aileleri, cezaevlerindeki sosyal hizmet çalışanları, psikologlar, öğretmenler ve konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinden elde edilen bilgiler ve öneriler doğrultusunda Yasa Teklifleri hazırlanmıştır. Ayrıca TBMM'nin bir araştırma komisyonu kurarak çocukların ve toplumun bu önemli sorununu her yönüyle ve partiler üstü bir anlayışla ele alarak çözüm üretmesi için bir Araştırma Önergesi verdik.

Toplumun bu kanayan yarasını iyileştirmek, başta yasama organı olmak üzere hepimizin görevidir.

Prof.Dr. Aytuğ ATICI
CHP Milletvekili

GENEL

BİLGİLER

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR

Çocuk, zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönden tam bir olgunluğa erişmemiş, toplumdaki rol ve görevlerini henüz öğrenmekte olan, bakıma ve eğitime ihtiyacı olan bireydir. Bu ihtiyaç, sağır ve dilsizlik gibi bazı özel durumlar hariç, yasalarımıza göre 18 yaşın doldurulması ile biter. Yasalarımıza göre sağır ve dilsizlerde 18'e üç yaş eklenir.

Bakıma ve eğitime ihtiyacı olduğu dönemde çocuğun yaptığı bazı fiiller, bugün ceza kanunlarımıza göre suçtur. Bireyin yaptığı bir fiil nedeniyle cezalandırılabilmesi için o fiili "iradi" olarak işlemesi gereklidir. Çocukların yaşlarının ilerlemesi ve vücutlarının gelişmesi ile orantılı olarak akli melekelerinde bir gelişme ve olgunlaşma meydana gelir. Bu bakımdan sorumluluk veya kusur kavramları ile yaş arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır.

Çocukların, gelişimleri süresince korunması için, insanlık tarihinin birikimleri ile "çocuk hakları" kavramları gelişmiş ve bu haklar yasalarla güvence altına alınmıştır. Çocuk hakları, çocukların

gelişimleri gereği, özel insan haklarıyla donatılmaları anlamına gelir.

Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Uygulanmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, Anayasa'nın 90.maddesine göre iç hukuk normu halini almıştır.

Bu sözleşmeler gereği birey 18 yaşını doldurana kadar çocuktur ve yaptığı fiiller "iradi" değildir. Bu sebeple çocuğun ceza gerektiren fiilleri konu olduğunda, çocuğun bir suç işlediği değil, bir suçta sürüklendiği kabul edilmiştir.

Adı geçen sözleşmelerde de kabul edildiği gibi, suçta sür-

rüklenen çocuk cezalandırılmamalı, korunmalıdır. Çünkü bir anlamda fail çocuk, ayrıca suçun mağduru konumundadır.

TÜİK rakamlarına göre 2013 yılında, güvenlik birimlerine 273.571 çocuk gelmiş veya getirilmiştir. Bu çocukların % 44,5'inin suç mağduru oldukları görülmüştür.

Suçta sürüklenme nedeni ile 2013 yılında güvenlik birimlerine 115.439 çocuk getirilmiştir. Bu çocukların %36,9'una yaralama suçu isnat edilmiştir. Çocuklar üzerine atılan diğer suçlar sırasıyla %28,6 ile hırsızlık, %9,1 ile uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak şeklindedir. Ayrıca, çocukların %3,7'si mala zarar verme, %3,5'i de tehdit suçu ile güvenlik birimine getirilmiştir.

Yine TÜİK rakamlarına göre, suçta sürüklenen çocuk sayısı 2009-2013 yılları arasında %68,9 artmıştır.

Adalet Bakanlığı verilerine göre 12.03.2015 itibarı ile 12-17 yaş arası 2100 erkek ve 65 kız çocuk, toplam 2165 tutuklu ve hükümlü çocuk cezaevlerindedir. Bu sayının sadece 545'i hükümlüdür. Erkeklerin 1572'si ve kızların 48'i tutukludur. Cezaevlerindeki erkek çocukların %25,9'u hükümlü % 74,1'i tutukludur. Kızların durumu farklı değildir. Kızların %73,8'i tutuklu % 26,2'si hükümlüdür.

30 Ocak 2014 tarihi itibarı ile 339 çocuk veya bebek de annelerinin yanında cezaevinde büyümektedir.

Kendisi cezaevinde olan ve çocuğu yanında olmayan, çocuğuna cezaevi dışında bakılan ve emziren annelerin çocuklarının maruz kaldığı uygulamalar da önemli bir sorundur. Bu annelerin yaptıkları açık/kapalı görüş sıklığı ve süresi diğer mahkûmlarla aynıdır. Bu durum, çocuğunu göremeyen ve emziremeyen anneye ek ceza ve eziyete dö-

nüşmektedir. Ayrıca bu durumda bebekler ve çocuklar da cezalandırılmış olmaktadır.

Suçta sürüklenen çocuk sayısının son yıllardaki artışı, iktidarın uyguladığı politikaların kötü sonuçlarının alınmaya başlandığı ve buna bağlı olarak çocuklarımızın suça sürüklendiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bugünkü iktidarla beraber,

suça sürüklenen çocuk sayısının artması cezaevlerindeki çocuk sayısını arttırmıştır. Kötü uygulanan ekonomik ve sosyal politikalar sonucunda çocuklarımızın cezaevlerinde büyümesi ve cezaevlerinde çeşitli kötü uygulamalara maruz kalması, bilime, ahlaka, vicdana ve evrensel hak ve hürriyetlere aykırıdır. Ayrıca çağdaş Türkiye yaratılmasında da ciddi bir engeldir.

TÜRKİYE'DE ÇOCUK EĞİTİMEVLERİNİN DURUMU

Çocuk eğitimevi ilk kez Atatürk'ün emriyle 1937'de Edirne'de kurulmuştur. Daha sonra Ankara'ya taşınmıştır.

Bugün Türkiye'de iki eğitimevi bulunmaktadır. Birincisi, Ankara'da Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içindeki Ankara Çocuk Eğitimevi, diğeri ise İzmir'deki Çocuk Eğitimevi'dir.

Kapasiteleri sınırlı olan bu kurumlar 2015 yılı başı itibarı ile 545 hükümlü çocuk ve yaşları 18-21 arası olan 4727

hükümlü gence cevap vermekten uzaktır. Aylar ve yıllar boyunca tutuklu kalan çocuklar eğitimevleri yerine çocuk cezaevlerinde ve çoğunlukla yetişkin cezaevlerinde ayrı koşullarda tutulmaktadır.

Eğitimevlerinde 12-18 yaş arası ve Yargıtay tarafından cezası onanmış, yani hükümlü çocuklar kalmaktadır. Eğitimevinde kalmakta iken 18 yaşını dolduran, kurum içinde veya dışında herhangi bir eğitim ve öğretim programına

devam eden çocuklar eğitim ve öğretimlerini tamamlayabilmeleri için 21 yaşını bitirinceye kadar bu tesislerde kalabilmektedir.

Eğitimevleri, adında çocuk olmasına rağmen fiilen çocuk ve gençlik eğitimevi olarak hizmet vermektedir. Bu kurumlarda psikolog, sosyal hizmet uzmanı, öğretmenler ve din görevlileri çalışmaktadır. Çocuklar tek kişilik, tuvaleti ve banyosu olan odalarda kalmaktadır. Odalar ısıtılmakta, yemekler düzenli çıkmaktadır.

Yemek parası, çocukların anne babalarından alınmakta veya çocuklar borçlandırılmaktadır.

Çocuklar bazen aileleri ile kalabilmektedir. Görüşmeler her zaman açık şekilde yapılabilmektedir, ancak Türkiye’de sadece iki eğitimevi vardır. Çocuklar, uzak bölgelerden gelmeleri ve çoğunlukla yoksul olmaları nedeniyle anne baba ve kardeşleri ile yeterince görüşmemektedirler.

Aileler Ankara veya İzmir’e gelememektedir. Çocuklar yılda dört kez, üç ayda bir izin kullanabilmektedir.

Çocuklar izin zamanı sokağa “salınmakta” kendi imkânları ile evlerine gitmeleri beklenmektedir.

Bu takipsiz ve kontrolsüz izinler bir kısım madde bağımlısı çocuğun, izin sonrası aşırı dozda madde kullanmış halde dönmesine sebep olmaktadır.

Eğitimevlerinde çocukların birçok davranışı disiplin cezasına zemin hazırlayan tutanaklara dönüştürülmektedir. Disiplin cezasına temel oluşturan davranışların; tespih çekmek, ayak uzatmak, günlük tıraş olmamak, kapri pantolon giymek şeklinde olduğu çocuklar tarafından ifade edilmektedir. Tutanaklarla çocukların izinleri ve birçok hakları kısıtlanmaktadır.

Eğitimevlerinde eğitim, ceza temeline dayanmaktadır. Eğitimde ödül sisteminin

yeterince kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Spor olanakları idarecilerin, dayanağı akılcı olmayan gerekçelerle kısıtlanmaktadır.

Çocuklar eğitimevlerinden üniversite, lise, ortaokul ve çıraklık eğitimleri için dışarı çıkabilmektedir.

Çocukların izlemesine izin verilen televizyon kanalları idarecilerin ve iktidarın siyasi eğilimine göre düzenlenmektedir.

Çocuk gelişimine katkı sunacak her türlü eğitim televizyon kanallarının izlenmesinin sağlanması ihmal edilmektedir.

TÜRKİYE'DE ÇOCUK CEZAEVLERİNİN DURUMU

Türkiye'de Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere üç adet çocuk kapalı ceza infaz kurumu vardır.

Çocuk cezaevlerinde mahkemelerce tutuklanmış çocuklar kalmaktadır.

Burada çocuklar bir kişilik, içinde acil çağrı düğmesi, banyo, tuvalet olan odalarda kalmaktadır. 8-10 odaya bir ünite denmekte ve odalar ortak bir alana açılmaktadır. Bir ünitenin havalandırma alanı vardır. Ortak alanda, sınırlı sa-

yıda kanalı olan bir televizyon, masa, oturma grupları, camlı bölme arkasında kameraları denetleyen ve koridorla ortak alanı gözetleyen gardiyan (infaz memuru) bulunmaktadır. Odalarda kamera yoktur. Haftada iki gün sıcak su verilmektedir.

Çocuklar; yaş, suç türü, geldikleri bölge gibi çeşitli gruplara, bazen de keyfi veya görevlilerin ideolojik eğilimlerine göre ayrılarak bir üniteye yerleştirilmektedir.

Çocukların yemek bedelleri ailelerden alınmakta veya çocuklar borçlandırılmaktadır. Yemekler genellikle erişkin yemekhanesinde mahkûmlar

tarafından yapılmaktadır. Yemek dağıtımı ise çocuk kısmında kalan 18-21 yaş grubu genç mahkûmlar tarafından yapılmaktadır. İş yapan genç mahkûmlara az da olsa ücret verilmekte ancak sigorta yapılmamaktadır.

Çocukların önemli bir kısmı yemeklerin az, soğuk ve kalitesiz olduğundan şikâyet etmektedir.

Cezaevlerinde meslek edindirme kursları ve eğitimlerin yetersiz olduğu çocuklar tarafından ifade edilmektedir.

Türkiye’de sadece üç kapalı ceza infaz kurumu olduğundan çocuklar olayın meydana geldiği yerden üç büyük şehirdeki çocuk cezaevine getirilmektedir.

Evleri uzakta olan çocukların ziyaretçileri, hem uzakta hem de yoksul olduklarından çok zor gelebilmektedirler.

Ceza infaz kurumlarındaki çocukların yakınları ile görüşmeleri ayda bir kez, yaklaşık

bir saat olmak üzere açık ve ayda üç kez birer saat olmak üzere kapalı görüş şeklinde kısıtlanmıştır. Suçları sabit olmayan çoğu tutuklu olan çocukların görüşleri sınırlı iken, hüküm giymiş eğitimevlerindeki çocukların görüşleri açık ve tutuklulara göre yeterince uzundur.

Tutukluya açık ve kapalı görüş kısıtlılığı, katmerli peşin ceza şeklindedir.

Henüz gelişme çağındaki beyinlere sahip çocuklar, yaşadıkları bu travmaları kavrayamamakta ancak üzerlerinde derin izler bırakmaktadır.

Ceza infaz kurumunda kalan çocuklar sözel ve fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade etmektedir.

Bazı gardiyanların, “yıkım yeri” adını verdikleri ani müdahale odasında, çocukları boru, yumruk ve tekmelerle dövdükleri çocuklar tarafından anlatılmaktadır.

TÜRKİYE'DE ERİŞKİN CEZAEVLERİNDEKİ ÇOCUK KOĞUŞLARININ DURUMU

Suçta sürüklenen çocuk, olayın yaşandığı yerdeki mahkeme tutuklama kararı verince, çocuk cezaevi veya eğitmevi olmadığı için en yakın cezaevine gönderilmektedir. Kız çocuğu ise kadın cezaevi çocuk koğuşuna, erkek çocuk ise erkek cezaevi çocuk koğuşuna yerleştirilmektedir.

Türkiye'deki cezaevleri kapasitesinin üzerinde tutuklu ve hükümlü barındırmaktadır.

Aşırı yoğunluktan dolayı çocuklar kendilerine ayrılan bir koğuşta kalmaktadır. Bu cezaevlerinde sadece tutuklular değil hükümlü çocuklar da kalabilmektedir. Mahkeme kararlarının gecikmesi, çocuk cezaevine nakillerin aylarca sürmesi çocukların uygunsuz şartlarda daha uzun yaşamalarına sebep olmaktadır.

Hapishanede kırılan pencere camının bedeli çocuklara

ödettirilmekte, ödemeyenlerin penceresi camsız kalabilmektedir. Cam kırılması ve benzer diğer disiplin suçu sayılan davranışlar erişkinlere yönelik düzenlemeler olmasına rağmen çocuklara uygulanmaktadır.

Hapishane yöneticileri, gardiyanlar ve diğer görevlilerin hiç biri çocuklara yönelik herhangi bir eğitim almamıştır.

Çocuk psikoloğu, sosyal hizmet uzmanları da suça sürüklenen çocuklara yönelik özel bir eğitim almamıştır.

Koğuşların fiziki şartları, oda, tuvalet ve havalandırma düzeni, çocukların birbirlerine temasını, istismarı, şiddeti ve baskıyı engellemekten uzaktır.

Cezaevindeki çocuk koğuşu çoğunlukla tek olduğundan her türlü suça sürüklenmiş

çocuk aynı ortamda kalmaktadır. Hâlbuki 12-18 yaş aralığında, çocuklar arasındaki küçük yaş farklılıkları, büyük zihinsel ve fiziksel farklar barındırabilmektedir. Bu farklar çocuklar arasında baskılara, istismara ve şiddete sebep olabilmektedir. Tek koğuş ayrıca çocukların yeni suç çevreleri ile tanışma riskini de doğurmaktadır. 2013 yılında Adana Ceyhan Cezaevinde meydana gelen tecavüz ve diğer taciz olaylarının altında yatan öncelikli sebep çocukların erişkinler hapisanesinde tek bir koğuşa doldurulması ve koğuşların denetimsiz bırakılmasıdır.

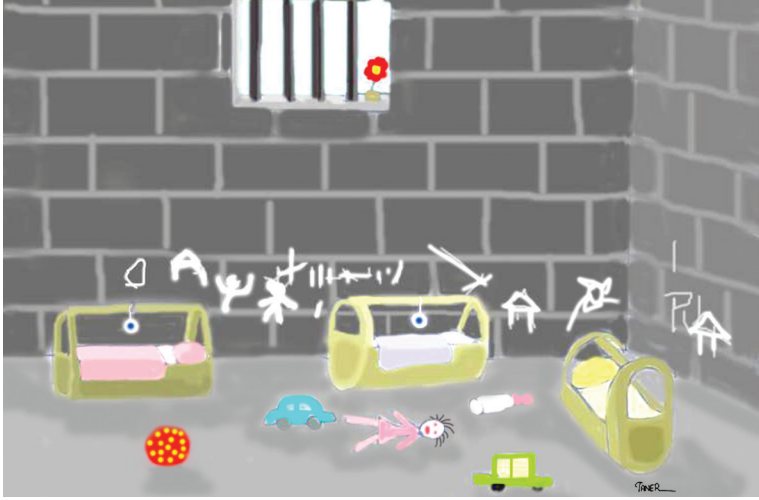
2015 yılında Manisa Cezaevinde tutuklu çocuklara yapılan işkence çocuk koğuşlarının bulunduğu her hapisanede anlatılan uygulamaların, ispatlanması sadece bir örneğidir.

Çocuk koğuşlarında görevlilerin fiziki işkence dışında, çocukların onurunu

zedelediği, kışkırtıcı söz ve ifadelerle psikolojik işkence yaptığı, çocuklar tarafından ifade edilmektedir. Çocukların basit talepleri ve şikâyetleri duymazdan ve görmezden gelinmekte, çocuk çaresizliğe mahkûm edilmektedir. Nitekim Ceyhan Cezaevindeki tecavüz olayında; mağdur çocuğun daha önce baskıyı anlatmaya çalıştığı, olay günü de kameraya yönelik, korkudan ancak bazı vücut hareketleriyle durumunu anlatmaya çalıştığı mahkeme tutanaklarına yansımıştır.

Çocukların zihinsel ve ruhsal gelişiminde olumlu ve önemli rol oynayan hayvan sevgisi cezaevlerinde yasaklanmış durumdadır. Koğuşlarda kuş beslemek dahi sınırlandırılmıştır.

Tutukluluğun geçici olduğu, yakında çıkacağı veya çocuk cezaevine nakledileceği bahanesi ile sağlık ihtiyaçlarının savsaklandığı çocuklar tarafından ifade edilmektedir.

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ ANNELERİN YANINDA KALMAK ZORUNDA OLAN ÇOCUKLAR

Cezaevlerinde hapsedilen anneleri ile yaşayan çocukların mahkum olmadıkları ve cezaevi dışında yaşayan çocuklarla aynı haklara sahip olduğu unutulmamalıdır.

Anne yanında kalma yaşı: İsveç'te 1 veya 2; Avusturya, Belçika ve Finlandiya'da 2; Danimarka, Almanya ve İsviçre'de 3; Hollanda ve Kanada'da 4, İtalya'da ise bizde olduğu gibi 6 yaştır.

Yasalarımıza göre bakıma muhtaç altı yaşından küçük çocuklar, annelerinin isteme-

si durumunda, cezaevlerinde anne yanında kalmaktadır. Yenidoğan bebek dâhil hapiste kalan bütün çocukların ortamı sağlıklı değildir. Ancak çocuğa dışarıda bakılacak olsa bile anne sütünden, anne sevgisinden, şefkatinden ve sıcaklığından mahrum bırakılması çocuğu cezalandırmak ve yaşama eksik başlatmakla eş anlamlıdır.

Çocuğa ilk altı yaşta yaşatılacak ağır travmanın ileride telafisinin olmadığı bilimsel bir gerçektir. Bu gerekçelerle

denetimli serbestlik yasasının ve elektronik kelepçe uygulamasının küçük çocuğu olan anne lehine en geniş Şekilde kullanılması gereklidir.

Annelerin yanında kalmak zorunda ve hasta olan çocukların sağlık hakkı engellenmektedir. Otistik çocuğu olan bir annenin dramı halen gúnceldir. Kitap satmaktan dolayı ceza alan anne, kendisine, hem küçük olduğundan hem de otizm hastalığından muhtaç çocuğuna hapiste bakmak zorunda bırakılmıştır.

Annelerinin yanında kalan çocuklar annelerle aynı yatağı paylaşmaktadır. Birçok cezaevinde çocuklar arkadaşsız büyümektedir.

Cezaevlerinde kalan çocukların anneleri ile beraber beslenme sorunları vardır.

Çocuklara yönelik yemek verilmemektedir, Çocuklar annelerinin yemeklerini paylaşmakta ve ek olarak iāēe adı altında çikolata, sút, bisküvi verilmektedir. Kantinlerde çocuklara yönelik meyveli yoğurt, sút, meyve gibi beslenme ürünlerinin eksikliği duyulmaktadır.

Cezaevine plastik aksamalı oyuncaklar dışında oyuncak alınmamaktadır. Metal oyuncak alınmıyor gerekçesi ile çocuklara bisiklet alınamadığından çocuklar bisiklete binememektedir.

Bazı cezaevlerinde kreş olmakla beraber kullanıma sınırlı olarak izin verildiği, kreşlerin bazen günde sadece bir saat kullanılabildiği anlaşılmaktadır.

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ ANNELERİN DIŞARIDA KALAN BAKIMA MUHTAÇ ÇOCUKLARI

Tutuklu ve hükümlü annelerin dışarıda bakılan çocukları olsa bile açık ve kapalı görüş sıklığı ve süreleri çocuksuz mahkûmlardan farklı değildir. Bu uygulama dışarıda kalan çocuğa uygulanan cezadır. Çocuğunu göremeyen ve ıstırap çeken anne, annelik duy-

gularını yaşayamamasından dolayı ayrıca cezalandırılmaktadır.

Annesi hapiste kendisi dışarıda kaldığı için anne sütünden mahrum kalan çocuklar adli sistemin kurbanı olarak yaşama dezavantajlı başlamaktadır.

ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE ÇOCUKLARA YÖNELİK CEZA UYGULAMALARI VE EĞİTİMEVLERİNDEN ÖRNEKLER

Almanya'da 14 yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğu yoktur. 14 yaşını dolduran çocuğun, yaptığı fiilin haksızlık olduğunu algılaya yeteneği yoksa ceza sorumluluğu bulunmamaktadır.

Çin'de de, 14 yaşından küçük çocukların cezai sorumluluğu yoktur. Çin'in suça sürüklenen çocuklara yapılan işlemler için kullandığı resmi isimlendirme "eğitim yoluyla iyileştirme"dir. İş-Çalışma Okulları ve Çalışma Yoluyla Yeniden Eğitim Kurumları'ndan çıkanlar arasında tekrar

suç işlemenin % 2,5 oranında olduğu yazılmaktadır.

Fransız Ceza Hukukunda çocukların ceza sorumluluğu 13 yaştır. 10 ve 12 yaş arasındaki çocuklarda, sadece güvenlik tedbiri uygulanmak üzere ve çocuğun kendisinin risk altında olması koşulu ile çocuk hâkimi önüne gelmektedir. 13 -17 yaş arası çocuklara ceza verilmesi istisnadır. Kural olarak "eğitici güvenlik tedbiri" uygulanır. Gözetim altında eğitim kurumları cezalandırmaya değil, çocuğun kişiliğini, ahlaki ve beden eği-

timini tamamlamak, özellikle meslek sahibi yapmak üzere görev yapmaktadır. Fransa'da 1996 tarihi itibarıyla 442 coğrafî alana dağılmış 366 çocuk eğitim kurumu vardır. Bunların 234'ü eğitim amaçlı kuruluş, 34'ü eğitim yurdu, 98'i mahkeme nezdinde görev yapan eğitim merkezidir.

Hollanda'da çocuklar ve gençler için kısıtlayıcı ceza ve tedbirler resmi ve özel kurumlarda infaz edilmektedir. Bunlar Gözlemevi, Eğitim Cezaevi, Terbiye Okulları şeklindedir.

İngiltere'de 1908'de Çocuk Kanunu, 14 yaşından küçük çocukların hapsedilmesini yasaklamış, 1991'de bu yaş 15'e çıkarılmıştır. 15-16 yaşındaki çocuklar ise, ancak, tutma dışı kararlar etkisiz olacak ise ve 12 aydan az bir süre için tutulabilmektedir. 1961'deki yasa değişikliğiyle, mahkûmiyet süresi 3 yılın üzerinde olmayan 21 yaşın altındaki gençler, hapisaneye gönderilmemektedir. Hapis cezası ancak suç

yeterince ağır olduğu (adam öldürme, tecavüz, gasp...) ve toplumu korumak gerektiğinde verilebilmektedir. Çocukların tutulduğu kurumlarda, çocuklara hem akademik hem de mesleki eğitim verilmekte, çocuklara sosyal bir birey olarak bakılmakta, çocukların terbiye ve ıslah edilip topluma yeniden kazandırılmalarına çalışılmaktadır. Ayrıca, çocuğun hapis cezasını gerektiren bir suç işlemesine rağmen mahkemenin durumu ağır görmemesi halinde evinde ve işinde kalarak sadece hafta sonlarında gitmesine karar verilen Devam Merkezleri bulunmaktadır. 21 yaşın altındaki çocuklar, okul ve işlerine engel olmamak koşuluyla, 12-36 saat kadar bu merkezlerde tutulmakta ve çeşitli etkinliklere katılmaktadır.

İsviçre'de de gençlik ceza hukuku eğitim esaslarına göre düzenlenmiştir. İlk defa suç işleyen çocuklar cezaevine gönderilmez, iş eğitim merkezlerine yerleştirilir. Gözlem

Merkezi, Eğitimevi, İş Eğitim Merkezi, Tedavi Evi ve Eğitim İslahevi şeklindeki beş kurum, çocukların eğitimi, tedavisi ve toplumsallaşmalarıyla ilgilenebilmektedir.

İsveç'te, 21 yaşın altında olup suç işleyenler, kurumsal bakım ve diğer tedbirlere tabi tutulur. Çocuğun hapsedilerek cezalandırılması 1970 sonlarında kaldırılmış ve çocuk cezaevleri kapatılmıştır.

İtalya'da, Çocuk Mahkemeleri'nin bulunduğu yerlerde, sosyal yardım büroları kurulmuştur. Çocuklara ilişkin hapis cezaları normal cezaevlerinde infaz edilmemektedir.

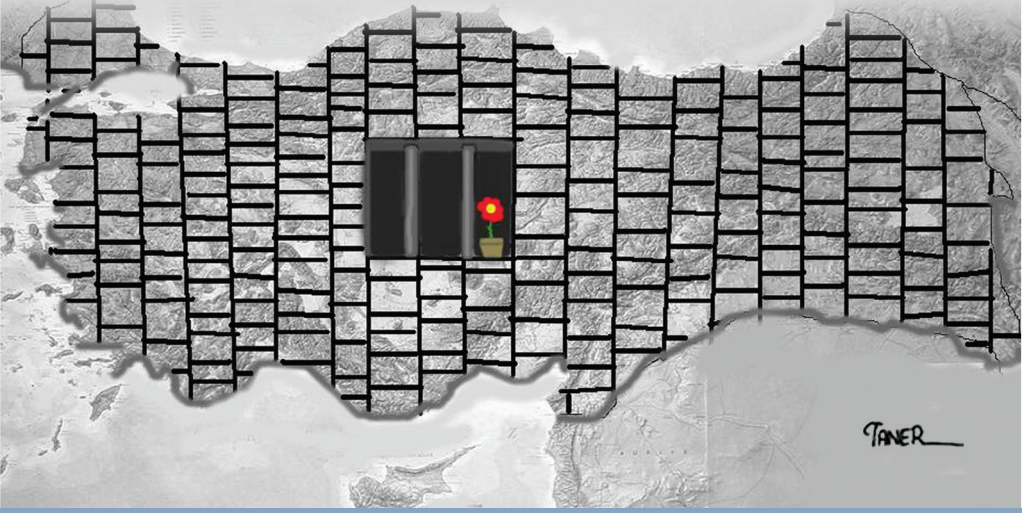
Sudan, Ürdün ve Pakistan'da ceza sorumluluğu 7 yaştır. Belçika, Panama ve Pe-

ru'da ise ceza sorumluluğu 18 yaş ile başlamaktadır.

Yukarıda örneklerde görüldüğü gibi çocukların ceza sorumluluğu yaşı ve ceza infaz yöntemleri çok farklıdır. Batıda ağırlıklı olarak, suçta sürüklenen çocuklar sosyal bir birey olarak değerlendirilmekte ve bu tanıma uygun şekilde eğitim verilerek topluma kazandırılmaktadır. Cezaevleri birçok ülkede kapatılmıştır.

Dünyada ağırlıklı görüş; “Zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönden tam bir olgunluğa erişmemiş, toplumdaki rol ve görevlerini henüz öğrenmekte olan, bakıma ve eğitime muhtaç çocuğun yaptığı bazı fiiller, “iradi” olmadığından cezalandırılmamalı eğitilmelidir” şeklindedir.

ZİYARET EDİLEN

CEZAEVLERİ İÇİN

HAZIRLANAN

RAPORLAR

ANKARA ÇOCUK VE GENÇLİK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ (23 NİSAN 2014)

Cezaevlerinde bulunan suça itilmiş veya tutuklu/hükümlü annelerin yanında kalmak zorunda olan çocukların durumlarını incelemek, cezaevindeki yaşam alanlarını değerlendirmek ve varsa sorunları yerinde görmek ve çözüm üretmek amacıyla tarafımdan bir çalışma başlatılmıştır.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda ilk ziyaretimiz Sincan'da bulunan Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirildi.

Müdür Yardımcısı'ndan Ceza İnfaz Kurumu hakkında genel bilgiler alındı.

Ankara Sincan Çocuk ve Gençlik Cezaevi'nde ziyaret tarihimiz itibariyle, hepsi erkek olmak üzere, 190 çocuk ve 97 genç tutuklu ve hükümlü kalmaktaydı. Tutuklu kız çocukları kadın cezaevinde kalmakta ve farklı ünitelerde (koğuşlarda) tutulmaktaydı.

Bina A, B, C bloklarından oluşmakta, her blokta üç kısım, her kısımda ise dört ünite (koğuş) bulunmaktaydı. A ve B blokları çocuklara (12-17 yaş arası), C bloku ise gençlere (18-21 yaş arası) ayrılmıştı. Çocuklar ünitelere yerleştirilirken suçlarının niteliği (cinsel suçlar, terör, gasp gibi), boy-kilo durumları, siyasi eğilimleri, suç işleme sıklığı ve memleketlerinin dikkate alındığı belirtildi. Örneğin cezaevine ilk defa gelenler ile daha sık gelenler, Doğu/Güneydoğu kökenliler ile diğer bölgelerden gelenler bir arada tutulmamaya özen gösterilmekteydi.

Her üniteye dokuz adet birer kişilik oda bulunmaktaydı. Odalarda tuvalet, banyo ve lavabo mevcuttu. Haftada iki gün sıcak su verilmekte ve su kısıtlaması yapılmamaktaydı. Ayrıca odalarda acil durumlar için çağrı düğmesi bulun-

maktaydı. Her üniteye girişte o üniteye kalan çocukların bir arada olabilecekleri ortak kullanım alanı, bu alanda televizyon, masa, masa tenisi masası ve malzemeleri ve sabit oturma grupları vardı. Yine her üniteye spor amaçlı da kullanılan havalandırma alanı bulunmaktaydı. Çocukların odaları birlikte kullanmaları veya aynı odada uyumalarına izin verilmediği belirtildi. Odalar dışındaki her yer kameralarla izlenmekteydi. Her üniteye camlı bir bölme içinde kameraları ve çocukları kontrol eden bir infaz memuru bulunmaktaydı. Çocukların ortak alanları kullanmalarına saat 24.00'e kadar izin verildiği, daha sonra ışıkların kapatıldığı ve odalara geçildiği ifade edildi. Çocuklar yattıktan sonra infaz memurunun 30 dakikada bir oda camlarından içeriye kontrol ettiği söylendi.

Tutuklu ve hükümlü çocukların spor dışında yararlanabilecekleri 10 farklı iş, meslek, sosyal ve kültürel kurslar bulunmaktaydı.

Bu kurslar arasında kaynakçılık, boyacılık, terziilik, takı tasarımı, doğalgaz tesisatçılığı, bilgisayar işletimi, çini işi, bakırcılık, elektrikçilik ve berberlik bulunmaktaydı. Ayrıca okuma yazma destek ve Kuran-ı Kerim öğretimi kursları da vardı.

Cezaevinde kalan çocukların 27'si açık ortaokula, 65'i ise açık liseye devam etmekteydi. Çocukların kullanımına sunulan bir kütüphane olmakla birlikte gazete ve yasak olmayan yayınlar da satın alınabilmekteydi.

Yemeklerin Sincan kampüsündeki açık cezaevi mahkûmları tarafından yapıldığı, dağıtımın ise C Blokte kalan ve disiplin suçu olmayan gençler tarafından yapıldığı bildirildi. Gençler çok az bir ücretle ve sigortasız olarak çalıştırılmaktaydı.

Ayda bir kez açık, üç kez kapalı görüş hakkı olan çocukların görüş süresi 1,5 saat, gençlerin ise 1 saat olarak belirlenmişti.

A Bloktaki çocuk ünitesinde kalan 7 çocuk ağırlıklı olarak gasp ve cinayet suçlarına itilmişlerdi. Çocuklar yemek miktarının az olmasından yakınmaktaydı. Çocukların bir diğer ortak yakınması sözel ve fiziksel şiddete maruz kalmalarıydı. Bazı gardiyanların çocuklara küfür ettiği ifade edildi.

Ayrıca bazı gardiyanların çocukların “yıkım yeri” ismini verdikleri ani müdahale odasında çocuklara boru, yumruk ve tekme ile dayak attıkları söylendi.

Ayağında platin olduğunu söylemesine rağmen bir çocuk ısrarla ve bilerek ayaklarına tekme atıldığını ifade etti.

Çocuklar televizyon kanallarının yetersiz olduğunu Halk Tv, Kürtçe yayın yapan kanallar, Ulusal Kanal ve Kanal B izleyemediklerini ifade ettiler.

A Bloktaki diğer bir ünite de cinsel suçlar nedeni ile bulunan çocuklar da yemek azlığı,

şiddet ve televizyon kanallarının azlığı ile ilgili benzer yakınmalarda bulundular.

Bazı çocuklar ailelerinin maddi imkânsızlık nedeni ile ziyarete gelemediklerini ifade ettiler.

Cinsel suçlara itilmiş çocuklar kendilerine verilen cezaların cinayet suçuna itilmiş çocuklara verilen cezalardan fazla olduğundan yakındılar.

Çocukların hemen tamamı yaptıklarından dolayı çok pişman olduklarını, eğitimsizlik ve cahilliğin önemli rol oynadığını ifade ettiler. Mecliste af çalışması olup olmadığını ısrarla sordular.

B Bloкта “siyasi” suçlara itilmiş çocuklar için ayrılan bir ünite de bulunan üç çocuk sadece düşünceleri nedeniyle burada tutulduklarına inanmaktaydı. Bu çocuklara atılan suç ise örgüte katılma ve taş atma idi. Çocukların kaldığı ünite dokuz kişilik olduğu halde benzer durumda bulunan

diğer iki arkadaşlarının yine dokuz kişilik olan başka bir üniteye tutulduğunu belirttiler ve bu ayırmanın bilinçli olarak yapıldığını söylediler.

Çocuklar aileleri uzakta oldukları için ziyarete gelemediklerinden yakındılar. Ayrıca eğitimlerinin de aksadığını ve bir an önce serbest kalmak istediklerini belirttiler.

C Blokta tutulan ve yaşları 18-21 arasında olan gençler de yemek kalitesi ve miktarın azlığından yakınmaktadırlar. Özellikle akşam yemeklerinin soğuk ve aşırı yağlı olduğu ifade edilmektedir. Gençlerin bir kısmı cezaevinde bazı işlerde çalıştırıldıkları için diğer çocuklara göre daha uyumlu ve huzurlu olduklarını belirttiler.

Sonuç ve Öneriler

1. Çocuklarda tutukluluğa bir an önce son verilmesidir. Çünkü tutukluluk hali çocuklara peşin ceza uygulamasıdır.

Yasal düzenleme yapılan

kadar, halen tutuklu bulunan çocuklar;

- Hemen eğitimevlerine nakledilmelidir.

- Yemekler, yaşlarının gerektirdiği ölçülerde uzman görüşü ile verilmeli ve erişkinlerden ayrılmalıdır.

- Çocuklarını görmek isteyen ailelerin ziyarete gelip gitmeleri Adalet Bakanlığı tarafından sağlanmalıdır.

2. Çocukların suça itildiği kesinleşince eğitimevlerinde aileleri ile beraber rehabilite edilmelidir.

3. Eğitimevlerinde ve tahliye sonrasında çocuklara düzenli devamlı sosyal danışmanlık verilmelidir.

4. Çocukların kaldığı her alanda tüm yasal televizyon ve radyo kanalları izlenebilmelidir. Ayrıca kapalı devre yayınla, meslek, dil, spor, açık öğretim gibi her alanda, eğitim programları devamlı olmalıdır. İsteyen istediğini ayrıca izleyebilmelidir.

ANKARA KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ (30 NİSAN 2014)

Cezaevinde yaşamak zorunda bırakılan çocukların yaşamlarını, sorunlarını yerinde görmek, çözüm üretmek, mümkünse cezaevinde kalmalara son vermek amacıyla başlattığımız çalışma çerçevesinde, 30 Nisan 2014 tarihinde Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyareti gerçekleştirildi.

Kadın ceza infaz kurumu ziyaretinin amacı, annelerin yanında kalmak zorunda olan çocukların ve kadın cezaevinde kalan tutuklu-hükümlü kız çocuklarının yaşam alanlarını yerinde inceleyerek sorunlarını tespit etmektir.

Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürü, İkinci Müdürü ve sosyal hizmet uzmanından Kurum hakkında bilgiler alındı.

Kurum, üç kısımdan oluşmaktaydı. 1 ve 2. kısımlar normal güvenli, 3. kısım yüksek güvenli ceza infaz kuru-

muymdu. Kısımların her birinde 12 ünite (koşuş), her ünite 12 oda vardı. Toplam 368 tutuklu ve hükümlü kadın vardı. Annelerin yanında, 0-12 aylık sekiz bebek, 1-3 yaş arası 18 çocuk, 4-6 yaş arası 12 çocuk olmak üzere toplam 38 çocuk kalmaktaydı. Ayrıca kendi koşuşlarında 12-18 yaş arası iki kız çocuk kalmaktaydı.

Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda üç sosyal hizmet uzmanı, iki psikoloğun çalıştığı bildirildi.

Ünitelerde çocuklu kadın çocuksuz kadın karışık kalmaktaydı. Bu durumun cezaevi fiziki şartların zorlamasından kaynaklandığı belirtildi. Üst katlardaki odaların çocuklu kadınlar için riskli olduğu, üst kat odaların da kapasite darlığından boş tutulamayarak çocuksuz kadın yerleştirildiği ifade edildi.

Birer kişilik yapılan odalarda ranza usulü kalındığı ve üst

ranzalarda çocuklu kadınların da kaldığı görüldü.

Odalarda tuvalet ve duş bulunmaktaydı. Sıcak suyun günde 6 saat verildiği ifade edildi. Bazı odalarda kişilerin kendi olanakları ile aldığı veya önceki mahkûmlardan kalan televizyonların olduğu görüldü. Ancak televizyonda izlenen kanalların erişkinlere yönelik olduğu ifade edildi. Koğuşlarda yeterli oyuncak olmadığı anneler tarafından anlatıldı.

Tutuklu ve hükümlülerin yaşa ve suça göre odalara yerleştirildiği buna bağlı olarak da çocukların annelerin yanındaki diğer mahkûmlara mahkûm olduğu görüldü.

Çocuğu dışarıda kalan tutuklu ve hükümlü annelerin açık ve kapalı görüş sıklığı ve süresi çocuksuz mahkumlardan farklı değildi.

Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu içinde çocuk kreşi vardı. Kreş iki katlıydı, hijyen şartları yerinde görünüyordu, yeşil alanlı bahçesi

ve oyun alanı mevcuttu. Annelerin, sabah ve öğleden sonra olmak üzere iki saat çocukları ile beraber kreşte kaldıkları ifade edildi. Kreşin üst katının emzirme, uzman görüşmeleri, çocukları uyutma gibi etkinliklere ayrıldığı bildirildi.

Annelerle yapılan sohbetlerde sıklıkla denetimli serbestlik veya af beklentileri dile getirildi. Çocuğu olanlara ceza indirimi, evde elektronik kelepçe uygulaması olup olamayacağı soruldu.

Bazı mahkûmlar disiplin cezasının keyfi uygulandığını ve erken tahliye hakkının gasp edildiğini anlattılar.

Ekonomik sıkıntılardan dolayı görüşmecilerinin gelemediğini söyleyen anneler özellikle bu sebeple memleketlerine yakın yerde cezalarını çekmek istediklerini ifade ettiler. Bir anne dışarıda epilepsili çocuğu olduğunu evde elektronik kelepçeden faydalanmak istediğini ifade etti.

Yemeklerin Sincan kam-

püsündeki açık cezaevi mahkûmları tarafından yapıldığı buraya getirilip dağıtıldığı bildirildi.

Çocukların sağlığının aile hekimi tarafından takip edildiği, aşılarının yapıldığını, hastalandıklarında tedavi edildiği, acil durum ve yataklı tedavi gerektiğinde hastaneye sevk edildiğini ifade ettiler.

Çocuklara idarece bez, mama, vitamin dağıtıldığı ifade edildi.

Çocuklara yönelik yemek çıkmadığı, çocukların annelerinin yemeklerini paylaştığı ve ek olarak iâşe adı altında çikolata, süt, bisküvi verildiği ifade edildi. Kantinlerde çocuklara yönelik meyveli yoğurt, süt, meyve gibi beslenme ürünlerinin olmadığı ve eksikliğinin duyulduğu anlatıldı.

Cezaevine ve kreşe plastik aksamı oyuncaklar dışında oyuncak alınmadığı görüldü. Metal oyuncak alınmıyor gerekçesi ile çocuklara bisiklet alınamadığı ve çocukların bisiklete binemediği ifade edildi.

D Blok 3. Bölüm'de 10 günlük yeni doğan bir bebek vardı. Anne bebeği muayene etmemi istedi. Bebeğin hidroseli vardı. Anneye gerekli bilgiler verildi. Aynı koşušta, dışarıda yakınlarının yanına bıraktığı 7 aylık bebeği bulunan anne, çocuğunu yeterince göremediğini ve sevemediğini söyledi. Yine aynı koşušta dışarda 20 aylık bebeği olan bir anne de aynı yakınmaları bildirdi.

Anneler görüş sürelerinin uzatılmasını, kapalı görüşün kaldırılarak hep açık görüş olmasını talep ettiler.

Bazı annelerin, ranzalarda çocukları ile beraber altlı üstlü kaldıkları görüldü. Çocukların uyurken düşebilecekleri konusunda görevliler uyarıldı.

Koşušta kalan bir başka anne çocuğuna kıyafet alamadığından yakınmaktaydı. Cezaevi bütçesinde kıyafet için yeterli ödenek olmadığı, çocukların kıyafet gereksiniminin başışlarla telafi edilme-

ye çalışıldığı yetkililerce ifade edildi.

Aynı koşuŖta bir transseksüelin kaldığı görüldü. Yapılan baş başa görüŖmede, LGBTT'lerin (Lezbiyen Gay Biseksüel Transseksüel, Travesti) ayrı koşuŖlarının olması gerektiği ifade edildi.

A Bloкта bulunan çocuk tutuklu/hükümlü ünitesi ziyaret edildi. Gasp suçuna itilmiş 12-18 yaş arası iki kız çocuğu burada kalmaktaydı. Korkma gerekçesi ile yanlarında kızlardan birinin akrabası bir hükümlü kadının kaldığı görüldü. Çocuklardan biri açık lise öğrencisi olduğunu anlattı. Diğerleri, ortaokul diploması gelince açık liseye başvuracağını ifade etti. Kütüphaneden faydalandıklarını ve tekstil nakış kursuna gittiklerini anlattılar.

Çocuklar Yargıtay'da bekleyen dosyaların geciktiğini ve açık cezaevine geçişin geciktirildiğini anlatarak çözüm isteklerini illettiler.

Ceza infaz kurumu müdürü ve personelle toplantı yapılarak yaşam alanları hakkında bilgi alındı. Cezaevi fiziki şartlarının çocuklu annelere göre olmadığı tespiti yapıldı. Ziyaret gün ve saatlerinin dışarıda çocuğu olan anneler için yetersiz olduğu ancak yönetmeliklerin bağlayıcı olduğu ifade edildi.

Annelerin yanında çocuk kalma yaşının 6 dan 3-4 yaşa indirilmesinin uygun olacağı ifade edildi.

Dışarıdaki yoksulluğun bazı anneleri içerde kalmaya ittiği, mahkûm ettiği yönünde bazı tespitleri olduğunu ifade ettiler.

Ceza infaz koruma memurları özlük haklarının iyileştirilmesini, yıpranma paylarının düzenlenmesini Meclisten beklediklerini anlattılar.

Sonuç ve Öneriler

1. Çocuğuna dışarıda bakılan annelerin çocukları ile yaptıkları açık/kapalı görüş sıklığı ve süresi diğer insanlarla aynıdır. Bu durum

çocuğunu göremeyen anne-ye ek ceza ve eziyete dönüşmektedir. Ayrıca bebekler ve çocuklar da cezalandırılmaktadır.

2. Bebekleri dışarıda olan fakat emzirmeye devam eden annelerin bebeklerini her gün ve istediği kadar görmesi ve emzirmeye devam etmesi sağlanmalıdır. Emziren annelerin de iâşe bedelleri devletçe karşılanmalıdır. Böylece emzirme-anne sütü ayrıca teşvik edilmiş olacaktır.

3. Çocukların beslenmeleri sorunludur. Çocuk m6n6sü şeklinde uygun yemek çıkarılabilir. Yanına çocukların beslenmesine uygun süt, yumurta, bisküvi, meyve, yoğurt verilebilir. Çocukların yemek bedelleri devlet tarafından karşılanmalıdır. Anneler çocuklarının yemek bedellerine borçlanmamalıdır.

4. Cezaevlerinde annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukların,

cezaevinde kreş yoksa özel kreşlere gönderilmesi Bakanlıkça sağlanmalıdır.

5. Aşırı kuralcılıktan kaynaklanan oyuncak kısıtlaması vardır. Cezaevi içindeki kreşlerde, tüm oyuncaklara, gerçek sağlık kaygıları dışında izin verilmelidir.

6. Televizyon kanalları çocuklara uygun değildir. Kreş ve yuvalarda kullanılan kapalı devre TV ile eğitim ve eğlence programları olmalıdır.

7. Odalar çocuklu annelere uygun değildir. Ranzalarda çocuklu anneler kalmamalıdır.

8. Çocukların ve çocuklu annelerin dosyalarının adalet mekanizması içinde gecikmesi hak kayıplarına sebep olmaktadır (Açık cezaevi hakkı, denetimli serbestlik gibi).

9. LGBT'ler çocuklu annelerden ayrı koşullara konulmalıdır.

CEYHAN M TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ (06 MAYIS 2014)

Cezaevlerinde bulunan çocuklar ile tutuklu/hükümlü annelerin yanında kalmak zorunda olan çocukların durumlarını inceleme çalışmalarımız devam ederken, Ceyhan M tipi cezaevindeki bir çocuğa tecavüz edildiği haberleri üzerine, Ceyhan M Tipi Kapalı Cezaevi programı öne çekilerek ziyaret gerçekleştirildi.

Ziyaret sırasında idareci ve görevlilerde alışılmadık şekilde bir telaş ve iletişimsizlik gözlemlendi. Ziyaret iznimizin cezaevi yönetimine henüz ulaşmamış olduğu söylendi. Ancak kısa süre sonra izin belgesi savcılıktan sağlandı.

Cezaevi birinci müdürünün izinli olduğu söylendi. Bizleri müdür vekili ve diğer müdür yardımcısı karşıladı. Kısa bir süre sonra Bakanlık müfettişinin de cezaevine geleceği bilgisi verildi. Yetkili Cumhuriyet Savcısı ve cezaevi idarecilerinden cezaevinin şartları hakkında bilgi alındı.

Ceyhan M Tipi Cezaevinin 300 kişilik yapıldığı kapasitenin bir yazı ile 600'e çıkarıldığı ancak şimdi de 900 kişinin kaldığı anlatıldı.

Cezaevinde 700 hükümlü 200 tutuklu olduğu ifade edildi. Toplam 60 koğuş olduğu her koğuştaki 10 ile 30 arasında insan olduğu anlatıldı. Koğuşlarda yere yatak açıldığı anlatıldı. Koğuşlardan ikisi çocuklar için ayrılmıştı. Tutuklu-hükümlü toplam çocuk sayısının yedi olduğu öğrenildi.

Beş çocuğun bir koğuştaki, bir çocuğun abisi ile gençlerin koğuşunda olduğu, bir çocuğun da erişkinlerle beraber kaldığı ifade edildi. Siyasi suçlarla ilgili çocuk olmadığı bildirildi.

Cumhuriyet Savcısı, Ceyhan cezaevinde bir erkek çocuğa aynı koğuştaki kalan başka bir çocuk tarafından tecavüz edildiği iddiasının doğru oldu-

ğunu belirtti. Bu olayın yaklaşık üç ay önce meydana geldiğini ve gerekli soruşturmanın devam ettiğini ifade etti.

Savcı olaya ait ilk DNA bulgusunun tecavüz iddiasını doğruladığını, failin, halen hırsızlık ve uyuşturucu suçlamalarından tutuklu olduğunu ve diğer çocuklarla aynı koşutta olduğunu ifade etti. Faili, başka koşu koymanın Ceyhan cezaevi şartlarında imkânsız olduğunu anlattı.

Savcı, tecavüz mağdurunun olay sırasında uyuşturucu suçlaması ile tutuklu olduğu, şimdi tahliye olduğunu, olay sırasında ve öncesinde yer değişikliği istediğine dair iddiaların araştırıldığını, yazılı, koşu değişikliği talebinin olmadığını ifade etti.

Cumhuriyet Savcısı kendisi göreve başlayana kadar cezaevinde etkili güvenlik kameralarının olmadığını kendi döneminde kurulduğunu ve bu iş için bizzat uğraştığını anlattı. Tecavüz olayı günlerinde ce-

zaevinde kameraların çalıştığı ancak, olayın kamera görüşü alanı dışında ve banyoda olduğu ifade edildi.

Koşular gezilirken tecavüzün nerede olduğu ve neden fark edilemediği anlatıldı. Tuvaletle banyo arasında, yüksek olmasına rağmen üstten geçişe uygun bir duvar olduğu görüldü. Failin burayı kullandığı anlaşıldı.

B11 koşu ziyaret edildi. Burada beş çocuk kalmaktaydı. Koşunun üst katı yataklara ayrılmıştı. Alt kat tuvalet, banyo, mutfak gibi ortak kullanım alanlarını içeriyordu. Buradan açık hava avlusuna çıkılıyordu. Hükümlü bir çocuk Ankara'ya sevkinin çok uzadığını ifade etti. Aynı hükümlü 1996 doğumlu olmasına rağmen cezaevine üçüncü girişinin olduğunu, eroin kullanıcısı ve satıcısı olduğunu anlattı. Diğer çocuklar da hırsızlık, gasp, uyuşturucu kullanımı gibi suçlardan cezaevinde olduklarını ifade etti. Yemeklerinin normal olduğunu anlattılar. Üst kat

pencere camlarının kazara kırılmasına rağmen ancak kendi paraları ile yapıldığını ifade ettiler. H. Başefendi isimli bir görevlinin çocukların sorunlarını dinlemediği, sorunlarla ilgilenmediği hatta kışkırttığı anlatıldı. Eskiden "karaoğlan" denilen, jopla dayak olduğu ancak şimdi olmadığı anlatıldı.

Gençlerin kaldığı A18 koğuşuna geçildi. Burada 10 genç ve gençlerden birinin kardeşi 17 yaşında bir çocuk kalıyordu. Koğuşta 10 gün önce fitik ameliyatı geçirmiş bir genç yatmaktaydı. Gençler, sosyal aktivite olmadığını, kursların yetersiz olduğunu ifade etti. Meslek edindirme kurslarının yetersiz olduğunu el işi yapmanın odada yasaklandığını, ancak gerekçenin mantıksız olduğunu iddia ettiler. Çünkü el işi aletlerinin iddia edilen zarar verme potansiyellerinin başka aletlerde de olduğunu ifade ettiler. Gençler kuş beslenmesinin, koğuşta iki ile sınırlı olduğunu anlattılar.

Gençlerin 14 kanallı te-

levizyonları olduğu görüldü. Kanalların idarece seçildiğini, 17 Aralık operasyonundan sonra Samanyolu TV kanalının çıkarıldığını anlattılar. Koğuşun üst katı yatakhaneydi. Üç katlıdan üç ranza ve yerde yataklar vardı. Yönetmelik gereği çocuklardan ve gençlerden elektrik parası alınmıyordu. Erişkinlerden aydınlatma haric elektrik parası alındığı anlatıldı.

Yazın cezaevinde su sıkıntısı çekildiği anlatıldı. Yazın su kesintisi sıcakla birleşince cezalarına ek bir ceza olduğu anlatıldı.

Cezaevi ziyaretimiz diğer koğuşlardan da duyulunca ziyaret etmemiz talep edildi. Böylece bir erişkin koğuşu ziyaret edildi. Burada aynı ölçekteki koğuşta 20 kişinin kaldığı görüldü. Kalabalıktan kavgaya çıktığı, su ve diğer ihtiyaçların sorun olduğu anlatıldı. İdarenin su sıkıntısına çözüm bulmadığı, su kovası sattığı, kantin ürünlerini pahalı sattığını anlattılar.

Cezaevlerinde disiplin cezalarının keyfi uygulandığı söylendi. Bu keyfi uygulama sonucunda 700 kişinin disiplin cezasının olduğu anlatıldı. Cezaevlerinin ıslahevleri iken ticarethane olduğunu ifade ettiler. Cezaevlerinin döner sermaye ile çalışmasının ticarethane mantığı olduğu anlatıldı. Cezaevinde yazın çok sıcak olduğu elektrik tesisatının klimayı kaldırmadığı, vantilatörün de kısıtlı olduğu ifade edildi. Koşullarda sigara içildiği, sigarasız koşuş olmadığı anlatıldı. Bir mahkûm ağzında diş olmadığını yemek yiyemediğini, parası ile de dişini yaptıramadığını ifade etti. Sağlık sorunlarının çok olduğu, on beş günde ancak bir kez doktora çıkma sırasının geldiği anlatıldı. Tutukluların tedavilerinin, tutukluğun geçici olduğu varsayımı ile yapılmadığı anlatıldı. Ceyhan cezaevinde suçların yanında insanlığın da cezalandırıldığı ifade edildi.

Sonuç ve Öneriler

1. Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu her özelliği ile insan onuru ile insan hak ve hürriyetlerine uygun değildir. Kapatılmalıdır. Kapatılana kadar mevcudu kapasiteye uygun sayıya düşürülmelidir.
2. Mahkumlar için başka ceza infaz kurumlarında yer yok ise en hızlı şekilde TOKİ aracılığı ile insan onuruna uygun bir cezaevi yapılmalıdır.
3. Tutuklu tüm çocuklar derhal tahliye edilmelidir. Cezaevi şartları yeni tecavüz olaylarına uygun ortam yaratacak niteliktedir.
4. Hükümlü çocuklar en kısa zamanda çocuk eğitimlerine yerleştirilmelidir.

ANKARA ÇOCUK EĞİTİMEVİ ZİYARETİ (05 HAZİRAN 2014)

Cezaevinde yaşamak zorunda bırakılan çocukların yaşamlarını, sorunlarını yerinde görmek, çözüm üretmek, mümkünse cezaevinde kalmalara ve infazlara son vermek amacıyla başlattığımız çalışma çerçevesinde, 05 Haziran 2014 tarihinde Ankara Çocuk Eğitimevi'ne bir ziyaret gerçekleştirdik.

Çocuk Eğitimevi ziyaretinin amacı, suça itilmiş, hüküm almış ve hükümleri onaylanmış çocukların topluma kazandırılması amacı ile kurulan eğitimevlerinin işleyişini görmek, varsa çocukların sorunlarını yerinde tespit etmektir.

Ziyaretin başında, eğitimevi yöneticileri, psikolog ve sosyal hizmet uzmanından kurum hakkında bilgi alındı.

Kurumda, cezaları Yargıtay'ca onanmış 18 yaşından küçük 135 çocuk hükümlü kaldığı ifade edildi. Kurumun kapasitesinin 157 olduğu söylendi. Kurumda eğitimi devam

eden olursa 21 yaşına kadar kalabileceği de ifade edildi. Kurumda iki psikolog, iki sosyal hizmet uzmanının çalıştığı öğrenildi.

Bütün çocukların, bir kişilik, tuvaletli, banyolu odada kaldıkları görüldü. Çocukların akşam 23.00'da odalara alındığı, sabah 07.00'da kaldırıldığı anlaşıldı.

Çocuklardan 3'ünün üniversite eğitimine, 6'sının ortaokul ve liseye gidip geldiği bildirildi. Bu çocukların en geç saat 19.00'da eğitimevine gelmek zorunda olduğu ifade edildi.

26 çocuk çıraklık eğitimi için ilgili firmaların veya ceza infaz kurumunun servisi ile sanayi sitesine gidip geldiği öğrenildi.

Haftada bir kez çocuklarla beraber, eğitimevi dışında sinema izlemek gibi sosyal etkinlik yapıldığı, bu etkinliklerin maliyetinin sivil toplum kuruluşları veya esnaf tarafın-

dan karşılandığı bildirildi.

Çocukların, iâşe bedellerini borçlandıkları ve bunun değışmesi gerektiğı vurgulandı.

Çocukların her zaman açık görüş yaptığı, bazen aileleri ile kalabildikleri ifade edildi.

Çocukların 3 ayda bir, yılda 4 kez, gidecekleri mesafeye göre 5-7 gün izin kullandıkları ve çocukların izin geçirecekleri yere kendi başlarına ve kendi imkânları ile gittikleri öğrenildi.

Ancak izinden geri dönmeyen çocuklar olduğu gibi bazı madde bağımlısı çocukların aşırı dozda madde kullanarak kötü biçimde izinden geldikleri bildirildi.

Denetimli serbestlikte kontrol ve rehabilitasyon amaçlı, tahliye sonrası hizmet verildiğı halde **cezası biten ve salıverilen çocuklara, sosyal, psikolojik hizmet verilmediğı anlaşıldı.**

Çocuklar ile kantinde toplantı yapılarak sorunları yüz yüze konuşuldu.

Çocukların çoğı, tespih çekmek, ayak uzatmak, günlük tıraş olmamak, kapri pantolon giymek gibi hal ve hareketlerinin "tutanak" tehdidi ile sınırlandırıldığını anlattı. Tutanak demenin, "ceza" anlamına geldiğı anlatıldı. Ödül ve ceza sisteminde ödülün neredeyse olmadığı anlatıldı.

Kafeteryanın kapalı olduğu, kantinin de mesaisinin kısıtlı olduğu söylendi.

Futbol oynanan halı sahanın sınırlı kullanım süresinden şikâyet edildi. Eskiden sahanın her zaman açık olduğu ve eski düzene dönmek istedikleri bildirildi.

MP3 müzik dinleme aletinin yasaklandığı ifade edildi.

Ankesörlü telefonların sayısının az olduğundan şikâyet edildi.

Okul veya çıraklık için dışarı çıkan çocuklar, içeri girerken aramada taciz edildiklerini ifade ettiler.

Memurların küfür etikleri anlatıldı.

Revir haklarının haftada bir sınırlı olmasından şikâyet edildi.

Sonuç ve Öneriler

1. Tutuklu ve hükümlü tüm çocuklar ceza infaz kurumları yerine eğitimevinde tutulmalıdır. Çocuk cezaevleri kapatılmalıdır.

2. Çocuk tutuklu iken (cezası sabit değilken) açık görüşünün çok kısıtlı olduğu, çocuk hükümlü iken serbestçe görüştüğü anlaşılmaktadır. Bu çelişkidir. Açık görüş, tüm tutuklu ve hükümlü çocuklar ile annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocuklar ve anneleri cezaevinde kendileri dışarda olan çocuklar için yeniden düzenlenerek her gün açık görüş şeklinde uygulanmalıdır.

3. Eğitimevinde kalan çocuklar izin kullanmak yerine, aileler devletin-kurumun organizasyonu ile getirilip eğitimevi veya yakın bir yerde misafir edilmelidir. Çocukların izinlerini kendi-

lerini suça iten aynı ortamda geçirmemesi sağlanmalıdır.

4. Eğitimevleri, ülkemizin coğrafi yapısı ve ihtiyaca göre bölgeselleştirilmelidir. (Güneydoğu için Diyarbakır veya Elazığ, Güney Anadolu için Mersin, Doğu için Erzin-can, Batı için Uşak, Marmara için İzmit veya Düzce gibi)

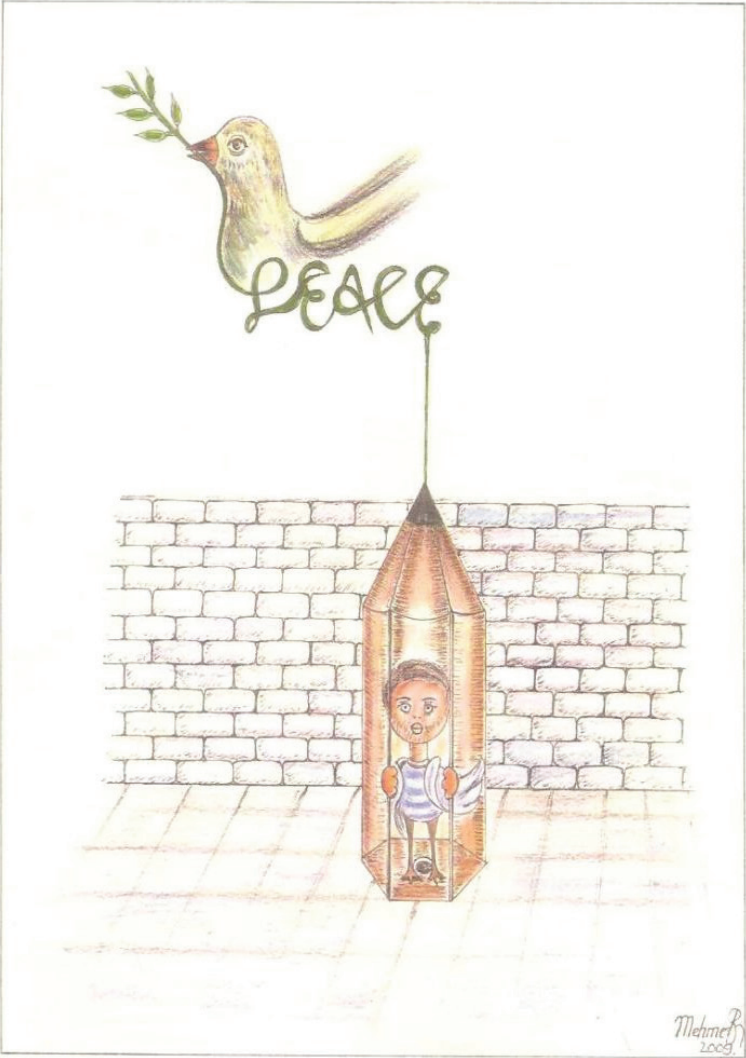
5. Ceza infaz kurumlarına yapılan ziyaretlerde suça itilen çocukların çoğunun göç eden aileler veya Roman ailelerin çocuğu olduğu anlaşılmaktadır. Suça itilen çocuk sayısını azaltma konusunda, yerel yönetimlere proje desteği sağlanması konusunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı daha etkin görev almalıdır.

6. İlaş bedelleri çocuklardan geri alınmamalıdır. Çocukların her türlü beslenme gideri Devletçe karşılanmalı bedelleri istenmemelidir.

7. Çocuk cezaevi ve eğitimevlerindeki "ceza ödül sistemi" ceza infaz memur-

ları ve yöneticilerin insiyatifinden alınmalıdır. Pedagog, psikolog ve sosyal hizmet

uzmanlarının etkin olacağı bir sistemle, ödül ağırlıklı bir sistem kurulmalıdır.

MERSİN E TİPİ KAPALI VE AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ (08 ARALIK 2014)

Cezaevinde yaşamak zorunda bırakılan çocukların yaşamlarını, sorunlarını yerinde görmek, çözüm üretmek, mümkünse cezaevinde kalmalara ve infazlara son vermek amacıyla başlattığımız çalışma çerçevesinde, 08. Aralık 2014 tarihinde Mersin Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumuna ziyaret gerçekleştirdik.

Ceza infaz kurumu hakkında önce yetkililerinden bilgi aldık. Mersin Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesi 1070 olmasına rağmen 1550 mevcut olduğunu öğrendik.

Kurumda toplam üç psikolog, üç sosyal hizmet uzmanının çalıştığı ifade edildi. Burada aile hekimi ve dış hekiminin yarım gün çalıştığı anlatıldı.

Kurumda kadın bölümü olmadığı ifade edildi.

65 erkek çocuğun tutuklu olduğunu öğrendik.

Bunlardan, altısının cinsel suçlamadan, beşinin yağma suçlamasından, yedisinin terör suçlamasından, ondördünün uyuşturucu suçlamasından gerisinin hırsızlık suçlamaları ile tutuklu oldukları ifade edildi. Çocuklar için ayrı bina olmadığını, sadece çocuklara ayrılmış dokuz koğuşun olduğu anlatıldı. Koğuşlarda sekizer çocuğun kaldığı anlatıldı. Koğuşların yaş ve fiziksel duruma göre belirlendiği anlatıldı. İlk görüşmelerde çocuklara, tanıma takip formu doldurulduğu, daha sonra Bi-reyselleştirilmiş İyileştirme Formu (BİSİS) ve Araştırma Değerlendirme Formları ile (ARDEF) izlenen çocukların durumunun her Pazartesi, Bakanlığa rapor edildiği ifade edildi. Bunun dışında çocuklardan gelen dilekçelere göre de görüşmeler yapıldığı anlatıldı. İnfaz koruma memurlarının, tespit edilmiş gruplara liderlik yaparak, çocukları

gözlediği ve bu gözleme göre de sosyal hizmet uzmanı veya psikolog görüşmelerinin yapıldığı anlatıldı.

En küçük çocuğun 14 yaşında olduğu söylendi. Örgün eğitim sisteminde olması gereken dokuz, açık lise eğitimi alan dokuz çocuk olduğu görüldü. Bir çocuğun okuma yazma bilmediği, diplomasız okuryazar iki çocuğun olduğu görüldü. Meslek edinme kursu olarak sadece bilgisayar işletmenliği kursu olduğu anlatıldı. Gerekçe olarak, fiziki imkânsızlık olduğu anlatıldı. Kurumda kütüphane ve çok amaçlı spor salonu (voleybol, langırt oynanıyor) ve halı saha olduğu görüldü.

Kurumda, kadrosu Mersin Müftülüğünde olan, beş vaizin, din ve ahlak bilgisi programı verdiği öğrenildi.

Kurumda ayrıca değerler eğitimi verildiği anlatıldı.

Kurumda, ARDIÇ (Yönetici ve Personel Eğitimi Programı) programının sadece çocuklara yönelik uygulandığı ifade edildi.

Bu programda:

- Öfke kontrolü 10-12 haftalık
- Madde bağımlılığı 10-12 haftalık
- Buradayım, Güvendeyim (kendini tanıma)
- İnfaz koruma memurlarına çocukla ilgili özel program (ergenlik, cinsel istismar, intihar ve yas süreci konularında) uygulandığı anlatıldı.

Çocuklara, kendi tek kişilik odasında oda hapsi, etkinliklerden men gibi disiplin cezalarının uygulandığı anlatıldı.

Çocuklarla yüzyüze görüşme yapıldı. Fiziki ve sosyal şiddete uğradıklarını ifade ettiler. 3-4 saat karanlık odada tutma, gardiyanın dövmesi, merdiven boşluğuna atma gibi şiddet örnekleri çocuklar tarafından anlatıldı. Kantinde satılan ürünlerin pahalı olduğu, yemeklerden "kara şimşek yemeği" denen yeşil mercimek çorbasının sık ve kötü çıktığı ifade edildi. Ayrıca bahçe ka-

pısının daha geç saatlere kadar açık kalması isteklerinin reddedildiği anlatıldı. Bir aydır faaliyetlere gidemeleri ifade edildi.

Çocukların ortalama 2-3 üç ay kaldıkları sonra Ankara ve İzmir'e sevk edildikleri öğrenildi.

Ailelerin çoğunun göçle Mersin'e geldiği, çocuklarıyla da ilgilenmediği ifade edildi.

Sonuç ve Öneriler:

Çocuk cezaevleri sorunu yasal olarak çözülene kadar:

1. Çocuklarla ilgilenecek, infaz koruma memurları dâhil, tüm personelin, kurum dışında sürekli hizmet içi eğitimden geçirilerek pedagojik eğitim almaları sağlanmalıdır.

2. Çocukların aileleri ile görüşmeleri her gün ve açık şekilde olmalıdır.

3. Fiziki şartlar yetersiz diyerek, kurs düzenlemekten kaçınma gibi kolaycılığın yönelen Devlet, imkânları ve ihtiyaçları kısmak yerine çocukları tutuklamaktan vazgeçmelidir.

ADANA KARATAŞ KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ (16 Ocak 2015)

Cezaevinde yaşamak zorunda bırakılan çocukların yaşamlarını, sorunlarını yerinde görmek, çözüm üretmek, mümkünse cezaevinde kalmalarına son vermek amacıyla başlattığımız çalışma çerçevesinde, 16 Ocak 2015 tarihinde Adana Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyareti gerçekleştirildi.

Kadın ceza infaz kurumu ziyaretinin amacı, annelerin yanında kalmak zorunda olan çocukların ve kadın cezaevinde kalan tutuklu-hükümlü kız çocuklarının yaşam alanlarını yerinde inceleyerek sorunlarını tespit etmektir.

Adana Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürü, İkinci Müdürü ve sosyal hizmet uzmanından Kurum hakkında bilgiler alındı.

Adana Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tek kısımdan oluşmaktaydı. Normal güvenli ceza infaz kurumuy-

du. Kurum mevcudunun 169'ü hükümlü 100'ü tutuklu olmak üzere toplam 269 kişi olduğu ifade edildi. Annelerinin yanında 0-3 yaş grubu 14 çocuk, dört yaşında bir çocuk olmak üzere toplam 15 çocuğun kaldığı anlatıldı. Kurumda ayrıca altı aylık hamile bir anne adayı bulunmaktaydı.

Adana Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bir sosyal hizmet uzmanının çalıştığı bildirildi.

Koğuşlarda çocuklu kadın, çocuksuz kadın karışık kalmaktaydı. Bu durumun cezaevi fiziki şartlarının zorlamasından kaynaklandığı belirtildi. Çocuklar için ayrı yatak olmadığı belirtildi. Cezaevi kapasite şartlarından dolayı beton zemin üzerine döşek ve battaniye atılarak yatırıldığı görüldü.

Odalarda tuvalet ve duş bulunmaktaydı. Sıcak suyun günde altı saat verildiği ifade edildi. Bazı odalarda kişilerin

kendi olanakları ile aldığı televizyonların olduğu görüldü. Koşullarda yeterli oyuncak olmadığı anneler tarafından anlatıldı.

Adana Karataş Kadın Kapatılı Ceza İnfaz Kurumu içinde çocuk kreşi olduğu, kreşinin günde bir saat ile sınırlı olduğu ve bu sürenin çocuklar için yetersiz olduğu bildirildi. Kreşin içinde plastik oyuncaklar bulunan küçük bir alandan oluştuğu gözlemlendi.

Annelerle yapılan sohbetlerde sıklıkla denetimli serbestlik talebi dile getirildi. Çocuğu olan kadın mahkûmlar evlerine yakın cezaevlerine nakil taleplerinde bulundu. Çocuklar için pratisyen hekim yerine çocuk uzmanı doktorun gelmesi, çocukların sağlık ve ruhsal gelişimi için bir haftalığına dışarı çıkarılması, çocuklara verilen giysi, bez, puding konusunda daha fazla olanak sağlanması önerildi.

Çocukların sağlığının haftada üç yarım gün gelen aile hekimi tarafından takip edildi-

ği ve yetersiz olduğu, doktora erişimde sıkıntı yaşandığı ifade edildi.

Çocuklara yönelik yemek çıkmadığı, çocukların annelerinin yemeklerini paylaştığı ve ek olarak iâşe adı altında çikolata, süt, bisküvi verildiği ifade edildi.

Cezaevine yönetmelik gereği, metal aksam içerdiği için bebek arabası ve bisiklet gibi ihtiyaçların içeri alınmadığı ve oyuncakların kısıtlı olduğu bilgisi alındı.

Annelerin kıyafet ve ayakkabı yetersizliği konusunda yakınmaları oldu. Kurum yetkilileri, yeterli ödenek ve imkân olmadığından, gelen bağışlar ile bu sorunları çözmeye çalıştıklarını aktardı.

Doğum sonrası annelere verilen emzirme izninin altı aydan en az bir yıla çıkarılmasının önemi vurgulandı.

Kurum yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, denetimli serbestlik uygulamasının

genişletilmesi önerisi ısrarla vurgulanmıştır. Ceza infaz koruma memurlarının özlük hakları ve yıpranma payları ile ilgili düzenlemeyi merakla bekledikleri ve iyileştirme istedikleri ifade edildi.

Sonuç ve Öneriler:

1. Koşuşlar annelerinin yanında kalan çocuklar için uygun değildir. Çocuklara ayrı yatak verilmesi ve çocuklu annelerin çocuksuz annelerden ayrılması sağlanmalıdır.

2. Çocukların beslenmesi yetersizdir. Çocuk mөнüsü ayrı çıkarılmalı ve süt, meyveli yoğurt ve puding gibi çeşitler eklenmelidir.

3. Çocuklar için sunulan sağlık hizmetlerine, çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı muayenesi eklenmesi sağlanmalıdır.

4. Aşırı kuralcılıktan kaynaklanan oyuncak, oyun alanı ve kreş saati kısıtlanması yerine, uzman görüşü alınarak yeterli oyun alanı ve kreş saati sağlanmalıdır.

5. Annenin bebeğinden mahrum kalması hem anneye ek ceza hem de bebekte yoksunluklara sebep olacak niteliktedir. Duygusal gelişim eksikliği ve anne sü-tünden mahrumiyet gelişme geriliğine zemin oluşturmaktadır. Çocukları dışarıda olan annelerin görüş saatlerinin yetersiz olmasından kaynaklanan mağduriyetler giderilmelidir. Görüşme saatleri her gün olmalıdır.

6. Kıyafet konusunda oluşan sorunların giderilmesi için ödeneklerin artırılması gereklidir.

ADANA KÜRKCÜLER E TİPİ KAPALI VE AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ (16 Ocak 2015)

Cezaevinde yaşamak zorunda bırakılan suça sürüklenmiş çocukların yaşamlarını, sorunlarını yerinde görmek, çözüm üretmek, mümkünse cezaevinde kalmalara ve infazlara son vermek amacıyla başlattığımız çalışma çerçevesinde, 16. Ocak 2015 tarihinde Adana Kürkcüler Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumuna bir ziyaret gerçekleştirdik.

Ceza infaz kurumu hakkında önce yetkililerinden bilgi aldık.

Adana Kürkcüler Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu kapasitesinin kuruluş sırasında 519 olduğu, sonradan artırılarak 1260'a çıkarıldığı, şu anda toplam 1282 kişinin cezaevinde bulunduğu ifade edildi.

Kurumda bir psikolog, bir sosyal hizmet uzmanı ve bir öğretmen çalıştığı bildirildi. Burada aile hekimi ve diş hekiminin yarım gün çalıştığı söylendi.

Kurumda kadın bölümü bulunmamaktaydı.

63 erkek çocuğun tutuklu olduğunu öğrenildi. Bu çocukların çoğunlukla uyuşturucu ve hırsızlık suçlamaları nedeniyle tutuklandıkları ifade edildi. Çocuklar için ayrı bina olmadığı, sadece çocuklara ayrılmış beş koğuşun olduğu anlatıldı. Koğuşlarda ortalama 12 çocuğun kaldığı bildirildi. Çocukların yaş ve fiziksel durumlarına göre koğuşlara yerleştirildiği anlatıldı.

Kurum yetkilileri çocukların akşamları koğuşta toplu halde değil, ayrı odalarda ve yalnız kalmaları gerektiğini bildirdiler.

Kürkcüler cezaevinde kalan çocuklarda en küçüğünün 13 yaşında olduğu söylendi.

Meslek edinme kursu olarak bilgisayar işletmenliği, berberlik ve pastacılık kursu olduğu anlatıldı. Kurumda kütüphane ve spor salonu

(voleybol, basketbol ve futbol oynanıyor), satranç ve resim atölyesi olduğu bildirildi.

Kurumda beş din görevlisinin bulunduğu ve bu din görevlilerinin koşulları gezerek çocuklara bilgiler verdiği anlatıldı.

Çocuklarla Yüz Yüze Yapılan Görüşmeler

Çocuklar cezaevindeki sağlık hizmetlerinin daha iyi hale getirilmesini talep ettiler. Doktora ulaşma konusunda gecikmeler yaşandığı bu konuda daha dikkatli olunması gerektiğini aktardı.

Çocukların ekonomik sıkıntılar nedeniyle suça sürüklendiği anlatıldı.

Uyuşturucu kullanımının ve ticaretinin giderek yaygınlaştığı, hemen her yerde uyuşturucu satıldığı, çocukların önce bağımlı hale getirildikleri sonra da kurye ve satıcı olarak kullanıldığı söylendi.

Kentsel dönüşüm uygulaması ile uyuşturucu kullanımı ve ticareti suçunun azalabile-

ceği ifade edildi.

Çocuklar aileleriyle daha sık görüşme arzusu içindeydiler.

Çocukların cezaevine girmelerinin önlenmesinin esas olduğu ifade edildi. Cezaevine girdikten sonra çocukların yeniden topluma kazandırılmalarını zor olduğu anlatıldı. Çocukların tahliye sonrası daha yakın takibe alınması gerektiği ve onlara iş bulunmasının iyi olacağı bildirildi.

Sonuç ve Öneriler:

1. Ceza infaz kurumları çocuklar için ASLA uygun değildir. Çocuklar hiçbir şekilde burada tutulmamalıdır.

2. Cezası onanan çocuklar Ankara veya İzmir çocuk Eğitim Merkezine gönderilmektedir ancak bu işlem gerçekleşene kadar geçen birkaç ay süresinde çocuklar adeta "profesyonel" şekilde suç işlemeyi öğrenmektedir. Bu nedenle çocuk gözetimine alındığı andan itibaren çocuk eğitim evlerine gönderilmelidir.

3. Çocukların suça sürüklenmesini önleyecek programlar üretilmeli ve sivil toplum örgütlerinin desteğiyle bu programlar bölgesel olarak uygulanmalıdır. Bu tip programların uygulanması için sivil toplum örgütlerine Devlet tarafından maddi yardım yapılmalıdır.

4. Suça sürüklenen çocuklarda tutuklama yaşı yükseltilmelidir (14 yaş olabilir).

5. İlk kez suça sürüklenmiş çocuklar ile çok kez suça sürüklenmiş çocuklar ayrı koşullarda tutulmalıdır.

6. Çocuklar 12-13, 14-15, 16-17 yaş guruplarına göre bir arada tutulmalıdır.

7. Çocuklarla ilgilenecek, infaz koruma memurları dâhil, tüm personelin, kurum dışında sürekli hizmet içi eğitimden geçirilerek pedagojik eğitim almaları sağlanmalıdır.

8. Çocukların aileleri ile görüşmeleri her gün ve açık

şekilde olmalıdır.

9. Fiziki şartlar yetersiz diyerek, kurs düzenlemekten kaçınma gibi kolaycılığınayönlenen Devlet, imkânları ve ihtiyaçları kısmak yerine çocukları tutuklamaktan vazgeçmelidir.

10. Ceza infaz kurumunda çok sayıda din görevlisi bulunduğu ancak yeterli sayıda öğretmen, sosyal hizmet uzmanı ve psikolog bulunmadığı anlaşılmış olup öğretmen, sosyal hizmet uzmanı ve psikolog sayısının süratle artırılması gerekmektedir.

11. Din görevlilerinin bütün çocuk koşullarını gezdiği ve inanç ayırımı yapmadan yönlendirmelerde bulunduğu tespit edilmiş olup bu uygulamanın inanç özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

12. Suçu önlemek amaçlı dışarıdaki şartların daha olgun hale getirilmesi ve sivil toplum kuruluşlarının bu konuda görev alması gerekmektedir.

İZMİR ÇOCUK VE GENÇLİK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU (ŞAKRAN CEZAEVİ) ZİYARETİ (26 ŞUBAT 2015)

Cezaevlerinde bulunan suça itilmiş veya tutuklu/hükümlü annelerin yanında kalmak zorunda olan çocukların durumlarını incelemek, cezaevindeki yaşam alanlarını değerlendirmek ve varsa sorunları yerinde görmek ve çözüm üretmek amacıyla başlattığımız çalışma kapsamında İzmir'in Aliğa İlçesi'nde bulunan Şakran Cezaevi'ne bir ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Şakran Cezaevi CHP Mersin Milletvekili Prof. Dr. Aytuğ Atıcı ve CHP İzmir Milletvekili Prof. Dr. Hülya Güven tarafından 26 Şubat 2015 tarihinde ziyaret edilmiş olup hem cezaevi yetkilileri, hem de cezaevinde bulunan çocuklarla görüşülmüştür. Çocukların cezaevindeki genel sorunları yanında son zamanlarda basına yansıyan taciz, tecavüz, kötü muamele ve işkence iddiaları da araştırılmıştır.

Kurum yetkilileri ile yapı-

lan görüşmede Kurum Müdürü, ikinci müdürler, kurum psikologu ve kurum öğretmeni hazır bulunmuştur.

İzmir Şakran Çocuk ve Gençlik Cezaevi yaklaşık üç yıl önce (Nisan 2012) 360 kapasite ile faaliyete başlamıştı. Ziyaret tarihimiz itibarıyla, hepsi erkek olmak üzere, 223 çocuk/genç kalmaktaydı. Bunların 168'i tutuklu, 55'i hükümlüydü.

Kurumda sadece iki psikolog, bir öğretmen bulunmaktaydı ve hiç sosyal hizmet uzmanı yoktu. Bununla birlikte iki din görevlisi vardı.

Bina A, B, C bloklarından oluşmakta, her blokta 12 ünite bulunmaktaydı. Her ünite 2-10 arası çocuk kalmaktaydı. Çocuklar yaş, kilo, suç grubu ve tutuklu/hükümlü olma durumuna göre ayrılarak ünitelere konmuştu. Yaşları 12-15, 15-18 ve 18-22 arasında olan çocuklar bireyselleştirilmiş

İyileştirme Sistemi (BİSİS) yardımıyla suç grupları da dikkate alınarak gruplara ayrılmıştı.

Suça sürüklenen çocukları büyük bir çoğunluğu Ege bölgesinde yaşıyordu. Bununla birlikte ülkenin birçok yerindeki cezaevlerinden buraya gönderilen çocuklar da vardı. Bir yabancı uyruklu (Suriyeli), bir de vatandaşlık almış Suriye kökenli çocuk vardı.

Çocukların sürükledikleri suçlar ağırlıklı olarak hırsızlık, gasp, cinsel içerikli ve uyuşturucu satma şeklindeydi.

Her üniteye on adet birer kişilik oda bulunmaktaydı. Odalarda tuvalet, banyo ve lavabo mevcuttu. Ayrıca odalarda acil durumlar için çağrı düğmesi bulunmaktaydı. Her üniteye girişte o üniteye kalan çocukların bir arada olabilecekleri ortak kullanım alanı, bu alanda televizyon, masa ve sabit oturma grupları vardı. Yine her üniteye spor

amaçlı da kullanılan havalandırma alanı bulunmaktaydı. Çocukların odaları birlikte kullanmaları veya aynı odada uyumalarına izin verilmediği belirtildi. Odalar dışındaki her yer kameralarla izlenmekteydi. Her üniteye camlı bir bölme içinde kameraları ve çocukları kontrol eden bir infaz memuru bulunmaktaydı. Çocukların ortak alanları kullanmalarına saat 23.00'e kadar izin verildiği, daha sonra ışıkların kapatıldığı ve odalara geçildiği ifade edildi.

Tutuklu ve hükümlü çocukların spor dışında yararlanabilecekleri 17 farklı iş, meslek, sosyal ve kültürel kurslar bulunmaktaydı. Bu kurslar arasında cam kumlama, atletizm, akvaryum balıkları yetiştiriciliği, okuma-yazma, Kuran-ı Kerim öğretimi, pastacı çırağı, bilgisayar, bağlama, diksiyon, İngilizce, ebru, turistik hediyelik eşya, hijyen vardı.

Yemeklerin Şakran kampüsündeki açık cezaevi mahkûmları tarafından ya-

pıldığı, dağıtımın ise C Bloкта kalan ve disiplin suçu olmayan gençler tarafından yapıldığı bildirildi. Gençler çok az bir ücretle ve sigortasız olarak çalıştırılmaktaydı.

Çocukların ayda bir kez açık, üç kez kapalı görüş hakkı vardı.

Son günlerde basına yansıyan cezaevindeki çocuklara taciz, tecavüz ve şiddet olaylarının yeni olmadığı, geçmiş günlerde yaşandığı ve tekrar yaşanmaması için yapılan çalışmalar kapsamında yapılan yazışmaların basına yansıdığı ifade edildi.

Çocuk ve Gençlerle Yapılan Görüşmeler

Çocuk ve gençlerle yapılan görüşmelerde:

- Çocuklar televizyon kanallarının yetersiz olduğunu Halk Tv, Ulusal Kanal ve Kanal B izleyemediklerini ifade ettiler.
- 2012 yılının Haziran ayında bir çocuğun diğer bir çocuğa tecavüz ettiği ve bu

nedenle yargılanarak ceza aldığı ve halen aynı cezaevinde kaldığı söylendi.

- **Çocukların zaman zaman aynı odalara girdikleri ve cinsel istismarların olabileceği anlatıldı.**

- İki yıl öncesine kadar yoğun olarak fiziksel (hortum ve süpürge sapı ile dayak) ve sözel şiddete maruz kaldığı, son zamanlarda zaman zaman sözel şiddet yaşandığı bildirildi.

- **Sinirlenen ve kavgaya eden çocukların Mavi Oda denilen ve duvarları mavi süngerle kaplı tecrit odalarına kondukları ve burada birkaç saate kadar bekletildikleri ifade edildi.**

- Ankara Çocuk ve Gençlik Cezaevinden gelen bir genç orada ciddi anlamda şiddet gördüğünü, kamera olmayan yerlerde görevlilerin dayak attığını, sözel şiddete maruz kaldığını ve

sıkça küfür edildiğini iddia etti.

- Çocuklar yemek miktarının az olmasından yakınmaktaydı.
- Bazı çocuklar ailelerinin maddi imkânsızlık nedeni ile ziyarete gelemediklerini ifade ettiler.

• Çocuklar cezaevinden tahliye edildikten sonra ne yapacaklarını bilemediklerini ve bu yüzden tekrar suça sürüklendiklerini ifade ettiler.

Bu nedenle tahliye sonrası devletin bir program dâhilinde kendilerini yönlendirmesini ve iş bulunmasını istediler.

• Çocukların hemen tamamı af beklediklerini bildirdiler.

Sonuç:

Şakran cezaevinde ve daha önce diğer çocuk cezaevleri ve cezaevlerinin çocuk koşullarında yaptığımız incelemeler sonucunda aşağıda belirtti-

ğimiz hususları kamuoyunun dikkatine sunmak istiyoruz.

Şakran Cezaevi'nde yaklaşık iki yıl önce meydana gelen taciz, tecavüz ve işkenceye varan şiddet olayları pek çok cezaevinde sıklıkla yaşanmaya devam etmektedir.

Çocuklarımız cezaevlerinde yeterince korunamamaktadır.

Çocukların suça sürüklenmelerinin en önemli nedeni yoksulluk ve fakirliktir.

Çocukların suça sürüklenmesini önlemeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Çocuk bir kez suça sürüklendikten sonra yeniden topluma kazandırılması zor olmakta hatta mümkün olamamaktadır.

TÜİK rakamlarına göre 2013 yılında, güvenlik birimlerine, 273.571 çocuk gelmiş veya getirilmiştir. Bu çocukların % 44,5'inin suç mağduru oldukları görülmüştür. Suça sürüklenme nedeni ile 2013 yılında güvenlik birimlerine

115.439 çocuk getirilmiştir (%36,9'una yaralama suçu isnat edildi. Bu suçu %28,6 ile hırsızlık, %9,1 ile de uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak suçu izledi. Ayrıca, çocukların %3,7'si mala zarar verme, %3,5'i de tehdit suçu ile güvenlik birimine getirildi). Yine TÜİK rakamlarına göre, suça sürüklenen çocuk sayısı 2009-2013 yılları arasında %68,9 artmıştır.

06.01.2015 itibarı ile Adalet Bakanlığı verilerine göre 12-17 yaş arası 1935 erkek ve 61 kız çocuğu, toplam 1996 tutuklu ve hükümlü çocuk cezaevlerindedir. 30 Ocak 2014 tarihi itibarı ile 339 çocuk veya bebek de annelerinin yanında cezaevinde büyümektedir. Suça sürüklenen çocuk sayısının son yıllardaki artışı, iktidarın uyguladığı politikaların kötü sonuçlarının alınmaya başlandığı ve buna bağlı olarak çocuklarımızın suça sürüklendiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bugünkü iktidarla beraber suça sürüklenen çocuk sayısının artması beraberinde cezaevlerindeki çocuk sayısını artırmıştır.

Bunun sonucunda çocuklarımızın cezaevlerinde büyümesi ve cezaevlerinde çeşitli kötü uygulamalara maruz kalması, bilime ahlaka vicdana ve evrensel hak ve hürriyetlere aykırıdır.

Ayrıca çağdaş Türkiye yaratılmasında ciddi bir engeldir.

Öneriler:

1. "Çocuk ve cezaevi" kelimeleri, vicdanen, hukuken ve insani açıdan yan yana gelememektedir. Bu nedenle çocuk cezaevleri kapatılmalıdır. Hükümlü tüm çocuklar hiçbir şartta ceza infaz kurumlarına girmemelidir. Mutlaka ve sadece eğitim evlerinde aileleri ile beraber rehabilite edilmelidir.

2. Çocuklarda tutukluluğa bir an önce son verilme-

lidir. Çünkü tutukluluk hali çocuklara peşin ceza uygulamasıdır. Yasal düzenleme yapılanaya kadar, halen tutuklu bulunan çocuklar;

- Hemen eğitim evlerine nakledilmelidir.
- Yemekler, yaşlarının gerektirdiği ölçülerde uzman görüşü ile verilmeli ve erişkinlerden ayrılmalıdır.
- Çocuklarını görmek isteyen ailelerin ziyarete gelip gitmeleri Adalet Bakanlığı tarafından sağlanmalıdır.

3. Erişkin cezaevlerinde bulunan çocuk koşullarının durumu çok daha vahimdir, bu koşullarda 8-10 çocuk aynı ortamda kalmaktadır, bu uygulamaya acilen son verilmelidir.

4. Eğitim evlerinde ve tahliye sonrasında çocuklara düzenli ve devamlı sosyal danışmanlık verilmelidir.

5. Çocukların kaldığı her alanda, tüm yasal televizyon ve radyo kanalları izlenebilmelidir. Ayrıca kapalı devre

yayınla, meslek, dil, spor, açık öğretim gibi alanlarda, eğitim programları devamlı olmalıdır. İsteyen istediğini ayrıca izleyebilmelidir.

6. Çocuk tutuklu iken (cezası sabit değilken) açık görüşünün çok kısıtlı olduğu, çocuk hükümlü iken açık cezaevine alınarak serbestçe görüştüğü anlaşılmaktadır. Bu bir çelişkidir. Tüm tutuklu ve hükümlü çocuklara her gün açık görüş imkânı sağlanmalıdır.

7. Eğitimevinde kalan çocuklara izin kullandırmak yerine, aileler, devletin-kurumun organizasyonu ile getirilip eğitimevi veya yakın bir yerde misafir edilmelidir. Böylece çocukların izinlerini, kendilerini suça sürükleyen ortamda geçirmesinin önüne geçilecektir.

8. Eğitimevleri, ülkemizin coğrafi yapısı ve ihtiyaca göre bölgeselleştirilmelidir. (Güneydoğu için Diyarbakır veya Elazığ, Güney Anadolu için Mersin, Doğu için Erzincan)

can, Batı için Uşak, Marmara için İzmit veya Düzce gibi Çocuk cezaevlerinin kapatılması toplumsal olarak önemli ve değerli bir tartışma konusudur. Bu konuda yaşanan toplumsal ve hukuksal çelişki, “çocuk suçluluğunun artacağı, çocukları suçta kullananların artacağı, mağdurların haklarının etkin korunamayacağı” iddiaları üzerine kuruludur. Çocuk cezaevle-

rinin kapatılması ve suça sürüklenen çocuklar sorununa çağdaş bir çözüm bulunana kadar yapılması gereken çok kolay düzenlemeler vardır. Beklenen gerekli düzenlemeler yapıldıkça, çocuklarına bakamayan ülke olma ayıbından kurtulacak ve yarının büyükleri olan çocukları sağlıklı şekilde yetiştirme imkânı sağlanacaktır.

Mehmet
2009

CEZAEVLERİNDEKİ

ÇOCUKLARIN

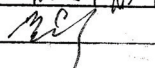

DURUMLARI İLE İLGİLİ

TBMM ÇALIŞMALARI

KANUN TEKLİFLERİ

1. Çocuk cezaevlerinin kapatılıp çocuk mahkemesi bulunan her bir yargı çevresinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı çocuk eğitim evlerinin kurulması ve cezaevlerinde bulunan çocukların bu eğitim evlerine nakledilmesi hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/20809)

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-2809.pdf>

	T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ Grup Başkanlığı Tarih: 30 Mart 2015 Sayı: 1847
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA	
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ektedir.	
Gereği için bilgilerinize sunarım.	
 Aytaç Atıcı Mersin Milletvekili	
TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	- Adalet - İnsan Haklarını İnceleme
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih:	11.3.2015 E. No: 2/2809
Ysm. Uzm.	Bşk. Yrd. Başkan Gn. Sek. Yrd. Gn. Sek. V.
TBMM BAŞKANI	
	

GEREKÇE

Çocuk ve cezaevi kelimeleri, vicdanen, hukuken ve insani açıdan yan yana gelememesi gerekir. Bu nedenle **çocuk cezaevleri kapatılmalıdır**. Yaptığı bir fiilden dolayı hükümlü tüm çocuklar hiçbir şartta ceza infaz kurumlarına girmemelidir. Mutlaka ve sadece eğitim evlerinde aileleri ile beraber rehabilite edilmelidir. Bu amaçla her bir yargı çevresinde çocuk eğitimevi kurmak gereklidir. Bu çocukların aileleri ile beraber rahabilite edilme görevi Aile ve Sosyal İşler Bakanlığı'na ait olmalıdır.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 inci maddesinin birinci fıkrası (c) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“ Çocuk Mahkemesi bulunan her bir yargı çevresinde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı çocuk eğitimevleri kurmak. Eğitimevleri kurulduktan sonra ilgili yargı çevresinde ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü tüm çocuklar bu eğitimevlerine devrilmek.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

Çocuk cezaevleri kapatılıp eğitim evlerinin alt yapısı tamamlanana kadar yapılması gereken acil düzenlemeler için aşağıdaki kanun teklifleri verilmiştir.

2. Cezaevlerinde tutuklu veya hükümlü bulunan annelerinin yanında kalan çocukların ve cezaevlerinde tutuklu veya hükümlü bulunan çocukların yiyecek bedeli ödememesi (yemek parasının devlet tarafından karşılanması) hakkında kanun teklifi. (Esas No: 2/2345)

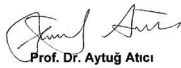

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 05 Mart 2011
Sayı: 1921

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığ Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkumlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ektedir.

Gereği için bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Aytaç Atıcı
Mersin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI			
Tali Komisyon	-Akket		
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe		
Tarih:	15 Mart 2011	E. No: 2345	
Yapı. Uz.	Bk. Yrd.	Başkan	Gr. Şef. Yrd.
[İmza]	[İmza]	[İmza]	[İmza]
TBMM BAŞKANI			

GEREKÇE

Ceza ve infaz kurumlarında, tutuklu ve hükümlü annelerin yanında kalmak zorunda olan çocuklar ile suçla itilim tutuklu ve hükümlü çocuklar bulunmaktadır. Ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere verilen yemeklerin bedelleri 1934 tarihli kanun çerçevesinde çocuklara da ödenilmektedir.

Cezaevlerinde annelerin yanında kalan çocukların beslenmesine ait işe bedelleri annelerden alınmakta veya daha sonra tahsil edilmektedir. Bedel ödemeyen anne gerekli gıdayı alamamakta veya kısıtlı almaktadır.

Çocukların beslenmeleri yetişkinlere göre daha önemlidir. Beslenmedeki eksiklikler ve hatalar gelişmelerini bozmakta gelecekte telafisi mümkün olmayan bozukluklara sebep olmaktadır. Annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocuklar ve korunamadığı için suçla itilim çocuk toplumun hatalarının bedelini ödemek zorunda bırakılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti dışında koruyamadığı çocukları ile annelerin yanında kalmak zorunda olan çocukların gıdalarını bedelsiz verebilecek güçtedir. Bunu engelleyen yasa maddesinin değiştirilmesi çocukların daha sağlıklı beslenmelerine katkı sağlayacaktır.

Türkiye suçla itilim çocuklarını ve gevelerini eğiterek topluma kazandırmalıdır. Bunun için çocuk cezaevlerini kapatmalıdır. Bu şartlar sağlanana kadar geçecek sürede ve daha sonra sorumluluğu altındaki tüm çocukların yemek bedellerini kendilerinden veya ailelerinden almamalıdır.

CEZA EVLERİYLE MAHKEME BİNALARI İNŞASI KARŞILIĞI OLARAK ALINACAK HARÇLAR VE MAHKÜMLARA ÖDETTİRİLECEK YİYECEK BEDELLERİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 30/06/1934 tarihli ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun ikinci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

*"Cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü bulunan annelerin yanında kalan çocuklar ile cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü bulunan **çocuklar hariç olmak üzere** her mahkûm cezaevinde bulunduğu müddetçe yiyecek bedelini ödemeğe mecburdur."*

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

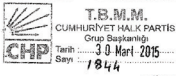
MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-2345.pdf>

3. Tutuklu ve mahkûm çocukların, yetişkinlerin kaldığı ceza infaz kurumlarında tutulmasının engellenmesi hakkında kanun teklifi. (Esas No: 2/2811)

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-2811.pdf>

T.C. TBMM.
CUMHURİYET HALKI PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 30 Mart 2015
Sayı: 1844

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ektedir.

Gereği için bilgilerinize sunarım.

Aytaç Atıcı
Mersin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	05 Mart 2015	E. No:	2/2811	
Yan.Üzm. Ş.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gen. Sek. Yrd.	Gen. Sek.
TBMM BAŞKANI				

GEREKÇE

Yetişkinlere göre yapılmış ve personeli, güvenliği, eğitim şekli ve beslenme şartları da ona göre düzenlenmiş ceza infaz kurumlarında çocukların tutulmasının önüne geçilmek amaçlanmıştır. Ülkemizde çocukların suç oranı 2009-2013 arasında yaklaşık %68,9 oranında artmıştır. Suça sürüklenme nedeni ile 2013 yılında güvenlik birimlerine 115.439 çocuk getirilmiştir.

Çocukların suça sürüklenmesi uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların yetersizliğinin en önemli göstergesidir. Çocukların iradi olmayan fiillerinin sorumlusu yönetici büyüklerdir. Ceza varsa çocuklar değil büyük sorumlular çekmeli, çocuklar ise topluma kazandırmak için rehabilite edilmelidir.

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 - 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlерinin İnfazı Hakkında Kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(3) Haklarında tutuklama yahut hapis kararı bulunan çocuklar hiçbir suretle yetişkinlerle aynı ceza infaz kurumlarında bulundurulamazlar."

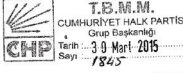
MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

4. Tutuklu ve hükümlü çocukların birinci ve ikinci derece yakınlarıyla görüşme sürelerinin artırılması hakkında kanun teklifi. (Esas No: 2/2810)

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-2810.pdf>

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve Gerekeşi Ektedir.
Gereği İçin Bilgilerinize Sunarım.

Aytuğ Atıcı
Mersin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	03 Mart 2015	E. No:	2/2810	
Yan.Üzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gen.Şek.Yrd.	Gen.Şek.V.
TBMM BAŞKANI				

GEREKÇE

Tutuklu çocukların görüşme saatleri ve sıklığı bugünkü düzenlemelerde hükümlü çocuklarınkinden az ve çok sınırlıdır. Bu durum tutuklu çocuğa ek ceza anlamındadır. Ayrıca çocuk, yaşı itibarı ile iradi olarak yapmadığı fiillerden dolayı tutuklanması ve cezalandırılması tartışmalı iken, gelişimine olumlu katkı veren sosyal ilişkiler anne-baba sevgisi ve sıcaklığından mahrum edilmemelidir. Bunun dışında, anneleri hapsede tutuklu veya hükümlü olan çocukları, annelerini görme hakkından mahrum etmek insan haklarına ve çocuk haklarına aykırıdır.

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 83 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş fıkraya aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir,

“Çocuk tutuklu ve hükümlüler için ziyaret sıklığı, çocuğun ve ailenin isteği doğrultusunda cezaevi yönetimince düzenlenir, kısıtlama yapılamaz.”

“Çocuk eğitimevinde veya herhangi bir cezaevinde bulunan çocukların, birinci ve ikinci derece yakınları ile ziyaretlerinde süre sınırlaması uygulanmaz. Bakanlık, çocuk tutuklu ve hükümlülerin bulunduğu cezaevlerinde çocukların ziyaretçilerini kabul edeceği aile görüşme odaları hazırlar. İstemeleri halinde birinci derece yakınlarının ziyaret yol giderleri bakanlık bütçesinden karşılanır.”

“(4) Çocuğu ile birlikte ceza evinde bulunan ya da kendileri ile birlikte cezaevinde bulunmayan 0-6 yaş arası çocuğu olan kadın tutuklu ve mahkûmların görüşme süreleri kadının isteği doğrultusunda cezaevi yönetimince düzenlenir, kısıtlama yapılmaz.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

5. Çocuk eğitimevinden ayrılan çocukların suça teşvik eden ortamlara dönmelerini engellenmek amacıyla bir uzmanın çocuğa refakat etmesi ve özel surette korunması gereken çocukların ilgili mevzuat uyarınca işe yerleştirilmesinin sağlanmasını öngören kanun teklifi. (Esas No: 2/2808)

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-2808.pdf>

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 30 Mart 2015
Sayı: 1548

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ektedir.

Gereği için bilgilerinize sunarım.

 Aytuğ Atıcı
 Mersin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI			
Tali Komisyon	Adalet insan haklarını inceleme		
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Gelişim ve Sosyal İşler		
Tarih:	13 Ocak 2015		E. No: 1548
Yan. Lüz. Gı	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn. Sık. Yrd.
	gı	Atıcı	gı
TBMM BAŞKANI	gı		

GENEL GEREKÇE

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri arasına, çocuk eğitimevlerinden çıkan çocukların eğitim ve sosyal ilişkilerinin rehabilitasyonuna devamı amaçlanmıştır. Toplama kazandırmak sadece eğitimi ve çalışmaları ile bitmemelidir.

(g) bendi ile Eğitimevinden çıkan çocuğun yaşamını idame ettirecek bir işe yerleşmesinin sağlanması amaçlanmıştır.

**AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ
HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesinin birinci fıkrası (f) bendine aşağıdaki cümle eklenmiş, (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ayrıca, çocuğun gelişimini değerlendirmek üzere görevlendirilen sosyal hizmet uzmanı, pedagoğ veya psikoloğun görevi çocuğun eğitim evinden ayrılmasından sonra da çocuğu suçta teşvik eden ortama dönmelerini engellemek üzere devam eder."

(g) Özel surette korunması gereken çocukların ilgili mevzuat uyarınca işe yerleştirilmesini sağlamak."

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

ARAŞTIRMA ÖNERGESİ

Cezaevlerinde tutuklu, hükümlü ve annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukların, içinde bulunduğu sorunların tespiti ve çözüm yollarının geliştirilmesi için 14 Mayıs 2014 tarihli Meclis Araştırma Önergesi

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/10/10-306551gen.pdf>

 T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 13 Mayıs 2014
Sayı: 366

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza infaz kurumlarının fiziki şartları ve yasal uygulamaları, hem tutuklu ve hükümlü çocuklar hem de annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocuklar açısından sağlıklı değildir.

Tutuklu, hükümlü ve annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukların, içinde bulunduğu sorunların tespiti ve çözüm yollarının geliştirilmesi için Anayasa'nın 98 ve 104'üncü maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını teklif ederiz.

Namike Horutcu
Balikesir MV

Eniş Özkes
Sakarya M.V.

Şişli Küçük
İst. M.V.

M. Serdar Soydan
G. Ege M.

R. Keim Özkan
Zirve M.

Kadir Çakır Öpüt
157 M.V.

M. H. B. K. Y. Z.
Mehmet Hacıoğlu
Zonguldak M.V.

Ömer Düzgün
Tokat

Şişli Küçük
İst. M.V.

Gürküt KAR
Antalya M.V.

Ramiz Topal
Ana M.V.

Avr. Atıcı
Mersin Milletvekili

1366... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Vahap SEZER	Mersin	
Süleyman Çeliki	İstanbul	
Nena KALEZİ	BURSA	
Ayşe Esmer Danışoğlu	İstanbul	
Melide Öner	İstanbul	
Ömerhan Korkutürk	İstanbul	
Aylin Nazlıoğlu	Ankara	
Biray Toprak	İstanbul	B. Toprak
Özgür ÖZE	Mansur	
Hakan ÖREN	MANTISA	

GEREKÇE

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, güvenlik birimlerine suçla sürüklenme ile getirilen çocuk sayısı 2008'de 62.430 iken 2012'de 100.831' çıkmıştır. Bunların 89.667'si erkek, 11.164'ü kız çocuğudur. Yapılan açıklamalarda, yasalarımıza göre ceza ehliyeti olan, yaklaşık 2.300 tutuklu ve hükümlü çocuk bulunmaktadır.

Suçla sürüklenen çocuk sayısında son dört yılda yaklaşık %70 oranındaki artış ciddi toplumsal sorunlarımız olduğunun somut göstergesidir.

Giderek derinleşen ve çocukları suçla iten ekonomik, siyasi, sosyal sebepler her biri ayrı ayrı önemli birer çalışma konusudur. Ancak bugünkü yasal uygulamaların cezaevlerinde bulunan çocuklarımızı rehabilite etmekten uzak ve sorun yaratma potansiyeline sahip olduğu güncel olaylardan görülmektedir.

Çocukların tutuklu ve hükümlü olarak ceza infaz kurumlarında tutulması çağdaş anlayışa uygun değildir. Ceza infaz kurumlarının fiziki şartları ve yasal uygulamaları, hem tutuklu ve hükümlü çocuklar hem de annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocuklar açısından sağlıklı değildir.

Çocukları suçla iten faktörlerin düzeltilmesi, uzun sürede sonuç verecek uygulamalardır. Bu sebeple en kısa zamanda cezaevlerindeki çocuklarımızı daha iyi şartlarda topluma kazandırmanın yöntemlerini bulmak TBMM'nin görevidir.

Türkiye Cumhuriyeti suçla itilmiş ve kendine emanet yaklaşık 2300 çocuğunu en güncel bilimsel yöntemlerle rehabilite edebilecek insan ve para kaynağına sahiptir.

Kurulacak komisyonun amacı, çocukların ceza infaz kurumlarında ve eğitimlemlerindeki sorunlarını ortaya koymak, topluma kazandırılmaları ve iyi yetiştirilmeleri için çağdaş yöntemler bulmak üzere gerektiğinde yasal değişiklik için girişimde bulunmaktır.

SORU ÖNERGESİ

Adana Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan bir çocuğun tecavüze uğradığı iddiasına ilişkin soru önergesi. (9.9.2014'te verilmiş halen cevaplanmamıştır)
<http://www.tbmm.gov.tr/d24/7/7-51522s.pdf>

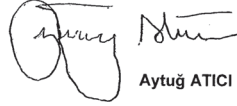

T.B.M.M.
 CUMHURİYET HALK PARTİSİ
 Grup Başkanlığı
 Tarih : 09 Eylül 2014
 Sayı : 29208

51522

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını Anayasanın 98 ve İçtüzüğün 96'ncı maddeleri gereğince talep ederim.

Aytaç ATICI

Mersin Milletvekili

Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu, yani devlet korumasında, bir çocuğa tecavüz edildiği ve yargılamanın sürdüğü kamuoyu tarafından bilinmektedir. Bu konuda yapılan soruşturmada cezaevi görevlileri için takipsizlik kararı verildiği kamuoyuna yansımıştır. Buradan, devletin emanetindeki bir çocuğa tecavüzün olduğu ama "emanetçinin suçlu olmadığı" sonucu çıkmaktadır.

Buna göre:

1. Devlete emanet çocuğun tecavüze uğraması sonrası ilgili cezaevi görevlileri hakkında herhangi bir işlem yapılmış mıdır? Yapıldı ise kimlere hangi işlem yapılmıştır? Sonucu ne olmuştur?
2. Devletin suçlu kabul ettiği çocuğun, cezaevinde iken başına gelen tecavüzdten hukuken kimler sorumludur?
3. Tecavüz olayından sonra, ilgili cezaevi kapasitesinin 2-3 misli fazla kullanımı konusunda neler yapılmıştır?
4. İlgili cezaevinde halen tutuklu veya hükümlü çocuk kalmakta mıdır? Kalyor ise bir koşuşt kaç çocuk kalmaktadır?
5. Adalet Bakanlığının çocuk cezaevlerini kapatmak konusunda herhangi bir çalışması var mıdır? Var ise hangi aşamadır?

TBMM KONUŞMALARI (TBMM TUTANAKLARINDAN)**7 Mayıs 2014**

Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı'nın, Hükümetin, cezaevlerinde kalan çocukların sorunlarını araştırması ve acilen çözmesi gerektiğine ilişkin açıklaması:

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Türkiye, yine cezaevlerinde bir çocuğa tecavüz edildiği haberiyle çalkalanıyor. Ceyhan Cezaevinde yatmakta iken kendisine tecavüz edilen suça itilmiş bir çocuk, ancak tahliye edildikten sonra korkusunu yenerek bu iğrenç olayı haykırabiliyor.

“Çocuklarınıza çılgılık atmayı öğretin.” diyen bir Bakan ve mensubu olduğu AKP Hükümeti, cezaevindeki çocukların çılgılığını duymuyor.

AKP Hükümeti, topluma yeniden kazandırılması gereken çocuklarımıza cezaevle-

rinde sahip çıkamıyor. Başta Ceyhan olmak üzere tüm cezaevlerinde kalan suça itilmiş çocukların ve cezaevlerindeki annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukların sorunları araştırılmalı ve acilen çözümlenmelidir, Ceyhan Cezaevindeki ilgililer hakkında da acilen soruşturma başlatılmalıdır.

20 Kasım 2014 Perşembe

Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı'nın, Dünya Çocuk Hakları Günü dolayısı ile TBMM'de yaptığı konuşma:

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, bugün, Dünya Çocuk Hakları Günü. Bu günde AKP Hükümetinin utanç tablosunu dikkatlerinize sunmak istiyorum. TÜİK rakamlarına göre, 18 yaş altı evlenme oranı yüzde 32'dir, çocuk gelin sayısı 181 bindir. 2012'de çocuk işçi sayısı, DİSK rakamlarına göre, 900 bindir.

Tarımda çalışan ve sömürülen çocuklar kayıt dışıdır, bu rakama dâhil değildir. 2013'te 1.235 işçi ölmüştür, bunun 59'u çocuktur. Ölen her 20 işçiden 1'i yoksulluktan dolayı çalışmak zorunda kalan çocuklardır. 4+4+4 eğitim sistemi çocuk işçiliğini artırmıştır.

AKP Hükûmetinin, çocuklara birçok konuda özür borcu vardır. Hem bugünü onlara yaşatamadıkları için hem de 17-25 Aralıkta onların geleceğini çaldığı için derhâl ve acilen özür dilemelidir.

1 Temmuz 2014 Salı

Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı'nın, cezaevinde tutuklu ve hükümlü çocuklar, anneleri cezaevinde olan çocuklar ile annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukların sorunları ve çözüm önerileri hakkındaki konuşması:

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, yarın 2 Temmuz. Sivas Madımak katliamının 21'inci yıl dönümü.

Orada yakılan canlarımızın acısı hâlâ yüreklerimizde. Onlara olan borcumuzu, onları yakanlardan ve yakanları savunanlardan hesap sordumuz zaman ödemiş olacağız, anıları önünde saygıyla eğiliyorum.

Değerli arkadaşlar, cezaevinde tutuklu ve hükümlü çocuklar, anneleri cezaevinde olan çocuklar ile annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukların sorunlarını sizlere aktarmak ve çözüm önerilerimizi sunmak istiyorum.

Çocuk haklarını savunan ve istismar etmeyen herkesi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 31 Mayıs 2014 tarihi itibarıyla 12-17 yaş arası 1.141 tutuklu, 498 hükümlü, toplam 1.639 çocuk cezaevindedir. Bu hepimizin ayıbıdır. Bunlar suçlu değildir.

Çocuk suçlu olmaz, olmaz, olsa olsa suça itilmiştir; suçlu varsa onları koruyamayan devlettir, ailedir, çevrelerinde çocuktan sorumlu olan herkestir yani hepimiziz.

Değerli arkadaşlar, çocukla yan yana gelmeyen iki kelimeden bir tanesi gelin, bir tanesi ise cezaevidir.

Cezaevi ve çocuk ilişkisini tanımlarken iki ana sorundan bahsedebiliriz.

Bir: Anneleri ceza çeken çocuklar yani annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocuklar, bir de anneleri hapiste kendileri dışarıda olan çocuklar.

İki: Suça itilmiş çocuklar.

Annesinin yanında kalmak zorunda olan çocuklar, annelerinin suçunun cezasını da anneleriyle birlikte çekmektedirler.

Anne olan milletvekillerimizin, baba olan milletvekillerimizin beni daha dikkatle dinlemelerini istiyorum.

Ayrıca, anne, yasal cezası dışında annelik haklarının kısıtlanması nedeniyle de ayrıca cezalandırılmaktadır. Bu durum adil ve insani değildir.

Annelerinin yanında kalan çocuklar, emzikli bebekler

ile cezaevi şartları iyi olmadığı için dışarıda kalan bebeklerin anneleri ayrı ayrı dram yaşamaktadır. Anne, diğer mahkûmlara tanınan haklarla aynı haklara sahiptir, aynı açık ve kapalı görüşme hakkına sahiptir. Ancak ve de ancak,

anne ayda bir kere -çocuğunu emziriyor olsa bile- açık görüş hakkına sahip olup çocuğunu koklayabilmektedir, haftada bir kere de çocuğuna uzaktan el sallayabilmektedir. Bu, Allah'tan reva mıdır, bu insani midir?

Eğer bu anne çocuğunu emziriyorsa düşülen bu durumdan hepimizin utanması gerekmiyor mu?

Ayrıca, Ankara'da Sincan'da sadece, 40 tane çocuklu anne var. Çocukların anne sevgisi, anne sütü ve diğer gereksinimleri için bu yüce Meclis, kolaylıkla, her gün görüşür, düzenleyebilir. Bütün çocuklar Bakanlığa ait araçlarla toplanıp annenin yanına götürülebilir.

Çocuklar annelerinin yanında 6 yaşına kadar kalıyorlar, daha sonra da Çocuk Esirgeme Kurumuna gönderiliyorlar. Uzmanlar bunun doğru olmadığını bas bas bağıyorlar. Uzmanlara göre 3 yaştan sonra çocuklar cezaevinde kalmamalıdır. Bu konudaki önerimiz; bu durumdaki anneler denetimli serbestlikten ve ceza ertelemekten daha geniş şekilde yararlanmalıdır. Bu da çok kolaydır.

Cezaevlerinde, annelerinin yanında kalan çocukların yaşam şartlarını da inceledik, bunlar da çok sorunlu. Bunlar anneleriyle aynı yatakta yatıyorlar, bu yanlıştır, tehlikelidir. Anne yanında kalan çocukların yemekleri de, beslenmeleri de ayrı bir sorun.

Anne, çocuğu şeker yesin, bisküvi, meyveli yoğurt yiyebilirsin diye normal yemek yerine çocuğuna kumanya alıyor ve daha sonra da kendi yemeğini çocuğuyla paylaşıyor. Böylece, her ikisi de aç kalıyor.

Ve dikkatinize sunuyorum

değerli milletvekilleri, cezaevinde kalan çocukların yediği yemeğin bedelini daha sonra aileden işe bedeli olarak devletimiz tahsil ediyor, bu da yanlıştır.

Suçta itilmiş çocuklar eğitilmelidir. Çocuk cezaevleri derhâl kapatılmalıdır. Çünkü Pozantı'da, Ceyhan'da ve daha birçok yerde gördük ki Hükûmet kendisine emanet edilen çocukları koruyamamaktadır. Eğitimevine gelene kadar çocukların cezaevlerinde gördükleri şiddet de gerçekten kayda değerdir, acilen çözülmelidir. Bakın, 1.639 çocuğumuz için yapılan cezaevi, orada görev yapan insanlara ödediğimiz parayla bu çocukları çok rahat bir şekilde eğitebiliriz.

Bütün bu sorunlar için bir araştırma önergesi verdik. Acilen bu araştırma önergemizi dikkate almalısınız ve hep beraber bu sorunları çözmeliyiz. Bu bizim boynumuzun borcudur.

Saygılarımla...

BASINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

BASIN AÇIKLAMASI

23 NİSAN ULUSAL EĞEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMINDA TOPLUMSAL YARARLARIMIZ

Prof. Dr. Aytuğ Atıcı-CHP
Mersin Milletvekili

24 Nisan 2014

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlanırken diğer yanda çocuklar cezaevlerinde, “terbiye edilmeye” çalışılmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, güvenlik birimlerine suça sürüklenme ile getirilen çocuk sayısı 2008’de 62.430 iken 2012’de 100.831’ çıkmıştır. Bunların 89.667’si erkek, 11.164’ü kız çocuğudur. Yapılan açıklamalarına göre, yasalarımıza göre ceza ehliyeti olan, yaklaşık 2.300 tutuklu ve hükümlü çocuk bulunmaktadır.

Yukarıda sayılan rakamlar bugün itibarı ile değişmiş ola-

bilir. Ancak sayıların giderek arttığı bir gerçektir.

İnsan hakları, çocuk hakları, vicdan, ahlak ve bilimsel pencerelerden bakarak durumu yerinde incelemek ve çözüm önerileri üretmek amacıyla çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı ve Milletvekili kimliğimle 23 Nisan 2014’te bir çalışma başlatmış bulunuyorum.

Bu çalışma kapsamında, 23.04.2014 tarihinde Ankara Sincan Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu’nda çocuklarımızın durumunu yerinde görerek ilk çalışmamızı başlatmış bulunuyorum.

Cezaevinde bulunan çocukların suçları ve içinde buldukları ruh hali, çocuklarımızın her türlü ilgiye muhtaç olduğunu göstermektedir. Gi-

Çocuklarımızı suça sürükleyen çözülmemiş toplumsal sorunların ve yaraların giderek derinleştiği bir ortamda yaşıyoruz.

derek derinleşen ve çocukları suça iten ekonomik, siyasi, sosyal sebepler her biri ayrı ayrı önemli birer çalışma konusudur.

Türkiye Cumhuriyeti suça itilmiş ve kendine emanet 2300 çocuğunu en güncel bi-

limsel yöntemlerle rehabilite edebilecek kapsitededir. Konuyla ilgili bütün kurum ve kuruluşları ve duyarlı kişileri bu çalışmaya destek olmaya davet ediyorum.

Kamuoyuna saygı ile duyururum.

BASIN AÇIKLAMASI CEZAEVLERİNDE İNSAN- LIK CEZALANDIRILİYOR!

Prof. Dr. Aytuğ Atıcı-CHP
Mersin Milletvekili

07 Mayıs 2014

Cezaevlerinde bulunan çocukların durumları ve yaşadıkları sorunlar yüreklerimizi ve vicdanlarımızı yaralamaya devam ediyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, suça itilmiş çocuk sayısı 2008'de 62.430 iken 2012'de 100.831' çıkmıştır. Yani suça itilen çocuk sayısı 4 yılda %70 civarında artmıştır.

Bu toplumsal yaradan akan kan artmaya devam ederken cezaevine konan çocukların yaşadıkları sorunlar yeni toplumsal yaralar açmaktadır.

Cezaevinde bulunan annelerin yanında kalmak zorunda olan çocukların durumları ise bambaşka bir yaradır.

Tüm bu sorunları incelemek ve çözüm üretebilmek amacıyla 23.04.2014 tarihinde

bir çalışma başlatarak cezaevlerindeki çocukları ziyaret etmeye başladık. İlk olarak Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Cezaevini inceledik. Daha sonra yine Sincan'da bulunan Kadın Cezaevine giderek burada bulunan suça itilmiş kız çocukların ve annelerin yaralarında kalan çocukların durumlarını inceledik.

Bu çalışmalarımız devam ederken Ceyhan Kapalı Cezaevinde bir çocuğa tecavüz edildiği haberi duyuldu. Derhal harekete geçerek bu olayı incelemek üzere dün Ceyhan'a gittik. Yaptığımız görüşmelerde ve yapılan DNA incelemeleri sonucunda olayın doğru olduğu ve yasal işlemlerin başlatıldığı belirtilmiştir. Bu vahim olaydan daha vahimi ise tecavüz olayının tekrarlanmaması için herhangi bir önlem alınma imkânının olmayışıdır. Cezaevinin fiziki koşulları nedeniyle bir önlem almak mümkün değildir.

300 kişilik olarak yapılan, bir yazı ile kapasitesi 600'e

çıkartılan ancak 900'den fazla kişinin kaldığı Ceyhan cezaevi Türkiye'de benzer durumdaki diğer cezaevlerinden sadece birisidir.

Hükümet çocuklarımızı dışarıda da cezaevlerinde de korumaktan acizdir.

TOKİ eliyle binlerce bina yapan ve kâr peşinde koşan AKP Hükümeti cezaevleri koşullarını düzeltmek ve bu faciaları önlemek için gerekeni yapmamaktadır.

Cezaevleri çocukların topluma yeniden kazandırılabilmesi için uygun yerler değildir.

Avrupa ve dünya örnekleri incelenerek derhal çağdaş bir çözüm bulunmalıdır. Bunlardan daha önemlisi çocukları suça iten etmenler incelenmeli çözümler üretilmelidir.

Bu amaçla hazırlamakta olduğum Araştırma Önergesini yakında TBMM'ye sunacağız. Parti ayrımı gözetmesizin tüm Milletvekillerinin bu

önergeye destek olmalarını bekliyorum.

Çocuklar hepimizdir ve geleceğimize. Bu nedenle siyaset üstü bir konu olarak ele alınmalıdır.

Kamuoyuna saygı ile duyururum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin
Antam

Efendim hükümlü olarak Ankara Ceza İstisnasında
kalmaktayım. Küçük yasta yaptığım bir hatadan dolayı
cezasinde bulunmaktayım. ve yaptığım hatadan herimiz
gerçekten pişmanız. Birim yarımında ki çocuklar gülip
eglenirken, okula giderken arilerini ile sıcak bir yuvada
yaşamalarını sürdürürken bir ise bir dağ köşesinde
ceza görmekteyim. Birde diğer çocuklar gibi arilerimizle
olup güzel bir gelecek için mücadele etmek istiyoruz.
Ömrümüzün başında şu çocukluk yıllarımız bir daha
geri gelme geçeceğini biliyoruz. Çok güzel bir gelecek
için sızden bir sans daha istiyoruz. hadam bir
gelecek. Arlene, milletime, ve vatanıma hayırlı bir birney
olacağına söz veriyer ve sızden özür lüğüme için bir
sans istiyoruz. Gerekimin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

12/08/2014

Hükümlü

Tarafımıza cezaevlerinden gönderilen 100'e yakın çocuk mektu-
bundan bir örnek.

SONUÇ VE

ÖNERİLER

TANER

SONUÇ

TÜİK rakamlarına göre, suça sürüklenen çocuk sayısı 2009-2013 yılları arasında %68,9 artmıştır. Bu artışın ülkemizde artan yoksullukla paralel olduğu değerlendirilmektedir. Yine TÜİK rakamlarına göre 2013 yılında, güvenlik birimlerine, 273.571 çocuk gelmiş veya getirilmiştir. Bu çocukların % 44,5'inin suç mağduru oldukları görülmüştür. Suça sürüklenme nedeni ile 2013 yılında güvenlik birimlerine 115.439 çocuk getirilmiştir. Getirilenlerin %36,9'u yaralama, %28,6'sı hırsızlık, %9,1'i de uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak ile suçlanmıştır. Diğer suçlular %3,7 mala zarar verme, %3,5 tehdit suçudur.

Çocukların suça sürüklenmelerinin en önemli nedeni yoksulluk ve fakirliktir. Temel sorunların düzeltilmesi ekonomik ve sosyal politikaların düzeltilmesine bağlıdır. Bura-

dan hareketle çocukların suça sürüklenmesini önlemeye yönelik çalışmalar öncelikle ekonomik ve sosyal alanda yapılmalıdır. Suça sürüklenmeyi besleyen faktörler ortadan kaldırılmalıdır. Çünkü çocuk bir kez suça sürüldükten sonra yeniden topluma kazandırılması zor olmakta hatta mümkün olamamaktadır. İlk kez suç işleyen çocukların tümü rehabilite edilmiş olsa bile, ortam olumlu şekilde değişmediği için, suç işleyecek yeni çocuklar topluma karışmakta ve kısır döngü sürüp gitmektedir.

Her şeye rağmen çocuğun fiillerinin suç olduğu durumlarda çağdaş çözüm için çocuklara mahkûm olarak değil sosyal bir birey olarak bakılmalıdır. Çocuk öncelikle kendi aile ortamında korunmalıdır. Bu amaçla çocuğun eğitim, bakım, sağlık ve barınma ihtiyaçları karşılanmalıdır.

Suçta itilen, sürüklenen ve

istismar edilen çocuğun, ailesi ile beraber, sosyal hizmetler tarafından rehabilite edilmesi için tedbirler bir an önce alınmalı ve çocuk cezaevleri kapatılmalıdır.

Bugünkü şartlarda İktidar, sorumlu olduğu, suça sürüklenmesine engel olmadığı ve hapse attığı 2165 çocuğuna parasız, yeterli ve yaşına uygun yemek bile vermekten aciz olduğunu göstermektedir. İktidar yeterli gıda vermeyerek, çocuğa ek bir ceza çekirtmekte ve çocuk üzerinde telafisi imkânsız hastalıklara ve gelişme geriliklerine zemin hazırlamaktadır.

Çocuk cezaevlerinin kapatılması toplumsal olarak önemli ve değerli bir tartışma konusudur. Bu konuda yaşanan toplumsal ve hukuksal çelişki, “çocuk suçluluğunun artacağı, çocukları suçta kullananların artacağı, mağdurların haklarının etkin korunamayacağı” iddiaları üzerine kuruludur. Çocuk cezaevlerinin kapatılması ve suça sürük-

lenen çocuklar sorununa çağdaş bir çözüm bulunana kadar yapılması gereken çok kolay düzenlemeler vardır. Gerekli düzenlemeler yapıldıkça, çocuklarına bakamayan ülke olma ayıbından kurtulacak ve yarının büyükleri olan çocukları sağlıklı şekilde yetiştirme imkânı sağlanacaktır.

ÖNERİLER

1. Çocuk cezaevleri hemen kapatılmalıdır. Orada bulunan çocuklar yaptıkları fiillerin ağırlığına göre eğitimevi veya kendi evlerine gönderilmelidir.

2. Cezaevlerindeki çocukların aile ortamları uygun değilse, aileleri ile beraber korumaya alınmalıdır.

3. Evlerine gönderilen çocuklara sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve diğer ilgili uzmanlar tarafından topluma kazandırılacak şekilde danışmanlık verilmelidir.

4. Çocuklarda tutukluluğa bir an önce son verilmedir. Çünkü tutukluluk hali çocuklara peşin ceza uygulamasıdır.

5. Yasal düzenleme yapılanaya kadar, halen tutuklu bulunan çocuklar hemen eğitimevlerine nakledilmelidir.

6. Yemekler, çocuğun yaşının gerektirdiği ölçüler-

de ve uzman görüşü ile verilmeli, erişkinlerden ayrılmalıdır.

7. Çocuklarını görmek isteyen ailelerin ziyarete gelip gitmeleri Adalet Bakanlığı tarafından sağlanmalıdır.

8. Çocuklar için ziyaret sıklığı ve süresi ile ilgili kısıtlamalar kaldırılmalıdır.

9. Çocuk ve ailenin isteğiyle çocuğun arkadaşları ile açık görüş yapması sağlanmalıdır.

10. Çocukların suça itildiği kesinleşince eğitimevlerinde aileleri ile beraber rehabilite edilmelidir.

11. Eğitimevlerinde ve rehabilitasyon sonrasında çocuklara düzenli sosyal danışmanlık verilmelidir.

12. Rehabilitasyon sonrası eğitim devam etmiyorsa işe yerleştirilene kadar barınma ve beslenme sorunları giderilmelidir.

13. Çocukların kaldığı her alanda tüm yasal televizyon ve radyo kanalları izlenebilmelidir. Ayrıca kapalı devre yayınla, meslek, dil, spor, açık öğretim gibi her alanda, eğitim programları devamlı olmalıdır.

14. Suça sürüklenen çocukları ve eğitimevlerini izlemek ve sorunlara çözüm önerileri getirmek üzere bilim insanları, ilgili meslek ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinden oluşan bir "Sürekli İzleme Kurulu" kurulmalıdır. Bu kurul üyeleri istedikleri zaman suça sürüklenen çocuklarla temas edebilmeli ve çocuk eğitimevlerini denetleyebilmelidir.

Anneleri tutuklu veya hükümlü olan çocukların sorunlarına çözüm önerileri:

Gözaltına alınma anından, serbest bırakılmaya kadar ve topluma yeniden kazandırma sürecinde adalet sisteminin tüm aşamalarında bir annenin yanında onunla yaşayan bir

çocuğu olabilir. Tüm bu aşamalarda çocuğun yüksek yararı ve ihtiyaçları göz önünde tutulmalıdır.

Mahkemelerin nihai kararını vermeden önce, mahkum olacak kişinin bakımına muhtaç bir çocuğun olup olmadığını ve verilecek olan cezanın çocuk üzerindeki etkisini göz önünde bulundurması gerekmektedir. Çocuğun yüksek yararı, mahkemenin karar verme aşamasında birinci öncelik olmalıdır. Bu bağlamda hapis dışı tedbirlere öncelik verilmelidir.

1. Koşullar annelerinin yanında kalan çocuklar için uygun değildir. Çocuklara ayrı yatak verilmesi ve çocuklu annelerin çocuksuz annelerden ayrılması sağlanmalıdır.

2. Çocukların beslenmesi yetersizdir. Çocuk yemekleri ayrı çıkarılmalı ve süt, meyveli yoğurt ve puding gibi çeşitler eklenmelidir.

3. Çocuklar için sunulan sağlık hizmetlerine, çocuk

sağlığı ve hastalıkları uzmanı muayenesi eklenmelidir.

4. Aşırı kuralcılıktan kaynaklanan oyuncak, oyun alanı ve kreş saati kısıtlanması yerine, uzman görüşü alınarak yeterli oyun alanı ve kreş saati sağlanmalıdır.

5. Annenin bebeğinden mahrum kalması hem anneye ek ceza hem de bebekte yoksunluklara sebep olacak niteliktedir. Duygusal gelişim eksikliği ve anne sütünden mahrumiyet gelişme geriliğine zemin oluşturmaktadır. Çocukları dışarıda olan annelerin görüş saatlerinin yetersiz olmasından kaynaklanan mağduriyetler giderilmelidir. Görüşme sıklığı ve süresi ile ilgili kısıtlamalar kaldırılmalıdır.

6. Kıyafet konusunda oluşan sorunların giderilmesi için ödeneklerin artırılması gereklidir.

7. Çocukların kaç yaşına kadar anneleri ile kalması gerektiği konusunda geniş kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.

8. Annelerinin yanında kalmak zorunda olan çocukları ve annelerin kaldıkları cezaevlerini izlemek ve sorunlara çözüm önerileri getirmek üzere bilim insanları, ilgili meslek ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinden oluşan bir "Sürekli İzleme Kurulu" kurulmalıdır. Bu kurul üyeleri istedikleri zaman çocuklarla temas edebilmeli ve cezaevlerini denetleyebilmelidir.